

Jaarrapportage 2006

WOT-04-394

Natuurplanbureau functie

werkdocumenten

WOT

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

WAGENINGEN UR

For quality of life

Jaarrapportage 2006

WOT-04-394

Natuurplanbureaufunctie

Werkdocument 65

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

Wageningen, mei 2007

De reeks 'Werkdocumenten' bevat tussenresultaten van het onderzoek van de uitvoerende instellingen voor de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu) De reeks is een intern communicatiemedium en wordt niet buiten de context van de WOT Natuur & Milieu verspreid. De inhoud van dit document is vooral bedoeld als referentiemateriaal voor collega-onderzoekers die onderzoek uitvoeren in opdracht van de WOT Natuur & Milieu. Zodra eindresultaten zijn bereikt, worden deze ook buiten deze reeks gepubliceerd. De reeks omvat zowel inhoudelijke documenten als beheersdocumenten.

Dit werkdocument is gemaakt conform het Kwaliteitshandboek van de WOT Natuur & Milieu.

©2007

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 47 78 44; Fax: (0317) 42 49 88; e-mail: info.wnm@wur.nl

De reeks WOt-werkdocumenten is een uitgave van de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, onderdeel van Wageningen UR. Dit werkdocument is verkrijgbaar bij het secretariaat. **Het document is ook te downloaden via www.wotnatuurenmilieu.wur.nl**

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 47 78 44; Fax: (0317) 42 49 88; e-mail: info.wnm@wur.nl; Internet: www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

Voorwoord

Sinds 1 januari 2005 worden de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu uitgevoerd onder de voorwaarden die LNV en de stichting DLO eind 2004 zijn overeengekomen en die zijn vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomst WOT Natuur & Milieu. De jaarrapportage is toen ook opnieuw vormgegeven.

Per WOT-programma is een zelfstandig werkdocument samengesteld, dat bestaat uit drie delen: een samenvattende rapportage over het programma als geheel, een beschrijving van elk der afzonderlijke projecten en een Engelstalige beschrijving. De volgende werkdocumenten omvatten samen de jaarrapportage over 2006 van de WOT Natuur & Milieu:

Nr. 61: WOT-04-001 ME-AVP

Nr. 62: WOT-04-002 Onderbouwend Onderzoek

Nr. 63: WOT-04-003 Advisering Natuur en Milieu

Nr. 64: WOT-04-385 Milieuplanbureaufunctie

Nr. 65: WOT-04-394 Natuurplanbureaufunctie

Dit werkdocument bevat de jaarresultaten van het WOT programma **WOT-04-394 (Natuurplanbureaufunctie)**. De resultaten van deze projecten hebben hun weg gevonden in de diverse producten van het Milieu- en Natuurplanbureau en in de werkdocumenten, rapporten en studies van de WOT Natuur & Milieu.

Daarnaast wordt in het Kennisbasis Thema Groene en Blauwe Ruimte (KB1) jaarlijks geïnvesteerd in kennisvernieuwing voor de WOT Natuur & Milieu. De rapportage hierover wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van dit Kennisbasisthema.

Ter verantwoording van de besteding van de beschikbare middelen is voor elk project een beknopt verslag gemaakt. Deze verslagen zijn hier gebundeld. In elk verslag staan voor het desbetreffende project de administratieve gegevens en een beknopte inhoudelijke beschrijving van het doel en het behaalde resultaat.

Paul Hinssen

Inhoud

Voorwoord	3
Thema-rapportage WOT-04-394	7
Project-rapportage WOT-04-394	13
Overzicht projecten WOT-04-394	15
Engelse samenvattingen WOT-04-394	109

Thema-rapportage WOT-04-394

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu)

Programma WOT-04-394: Natuurplanbureaufunctie

1. Naam+nr. cluster, naam clusterleider:
WOT-04,
Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu
P.J.W. Hinssen
2. Naam+ nr. thema:
WOT-04-394,
Natuurplanbureaufunctie,
3. Naam thema-coördinator (met Wageningen UR-onderdeel):
P.J.W. Hinssen, Alterra
4. Contactperso(o)n(en) LNV (met LNV-directie)/overige betrokkenen (met organisatienaam):
Henk Groenewoud (DN),
Sander van Opstal (DK),
Adiel Jahangir (DK),
Jaap Wiertz (MNP)
5. Deelnemende kennisinstellingen binnen en buiten Wageningen UR:
Alterra
LEI
6. Doelgroepen:
Parlement, Kabinet, Beleidsdirecties van LNV, VROM, V&W, EZ
7. 2006-budget :

Bedragen in € x 1000	Beschikbaar in 2006	Gerealiseerd in 2006	Doorgeschoven naar 2007
Budget doorgeschoven uit 2005	461,7	443,4	18,3
Reguliere programmagelden	3039	2636,2	402,8
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden	370	370	0
	Totaal LNV	3449,6	421,1
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

korte toelichting op de realisatiecijfers en doorgeschoven gelden.

Op hoofdlijnen zijn de beoogde projecten volgens plan uitgevoerd, met uitzondering van de 3^e natuurverkenning, die aanvankelijk was omgevormd tot een Verkenning Biodiversiteit, en weer later tot Nederland Later. Van deze laatste verkenning maken natuur en landschap slechts een bescheiden deel uit. De additionele LNV-projectgelden zijn bestemd voor de Evaluatie van het Programma Beheer. Omdat de onderzoekscapaciteit niet is toegenomen, is het weliswaar gelukt om de additionele werkzaamheden uit te voeren, maar niet om het doorgeschoven budget te verminderen.

8. De beleidsopgave(n) van LNV waaraan de onderzoeksresultaten een bijdrage leveren:

De Natuurplanbureaufunctie is een wettelijk vastgelegd instrument ter ondersteuning van het natuurbeleid (Wet van 24 december 1997, houdende regelen ter instelling van de Natuurplanbureaufunctie). Functies zijn signaleren van trends en problemen, evalueren van beleidsprestaties en prognoses over de mate waarin het beleid de doelen realiseert, evenals

het vertalen van trends in de samenleving en het ruimtegebruik in termen van kansen en bedreigingen voor natuur. Jaarlijks wordt een natuurbalans en vierjaarlijks een natuurverkenning uitgebracht. Opdrachtgever hiervoor is de bestuursraad van LNV. Incidenteel kan het MNP verkenningen of effectbeoordelingen voor derden uitvoeren, bijvoorbeeld voor politieke partijen of particuliere natuurorganisaties. Dit behoeft goedkeuring van de minister.

9. De kennisvragen die aan de beleidsopgave(n) gekoppeld zijn en die worden beantwoord met de uitkomsten van het onderzoek;

Dit programma heeft een aantal bijdragen geleverd aan het beantwoorden van vragen die LNV middels haar kaderbrief aan het MNP heeft gesteld. De totaalrapportage wordt opgesteld door het MNP. **Deze rapportage is daarom tevens te beschouwen als bijlage van de rapportage van MNP aan haar opdrachtgevers VROM en LNV,**

10. De beoogde en daadwerkelijk in 2006 bereikte (tussen)resultaten;

Het werkplan van het Programma NPB functie omvat de bijdrage van DLO aan de Natuurplanbureaufunctie.

De resultaten van het programma zijn de producten voor de Natuurplanbureaufunctie. Het programma gebruikt modellen, gegevens en analyses die afkomstig zijn uit andere (onderbouwende) LNV-programma's en coördineert de toelevering hiervan.

Het werkplan 2006 bestond uit de volgende onderdelen:

1. Wettelijke producten te weten, Natuurbalans 2006 en Natuurcompendium, Natuurverkenning (geïntegreerd in Nederland Later) en thematische assessments VHR, CBD2010, KRW en Omslag;
2. Quick response functie, inclusief bijdrage aan de Doelbereikingsmonitor Nota Ruimte
3. Ontwikkeling en onderhoud instrumentarium (informatielogistiek, graadmeters, modellen, kwaliteitsverbetering)
4. Management, kwaliteitszorg, communicatie en ondersteuning

1.1 Productie van de Natuurbalans 2006

In september 2006 is de negende Natuurbalans uitgebracht waaraan dit programma een belangrijke bijdrage (inhoudelijk ca 70%,) heeft geleverd. Het betreft een evaluatie van het natuurbeleid in brede zin tegen het licht van de laatste ecologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Naast deze vaste onderdelen is speciale aandacht besteed aan de ontwikkelingen in het Nederlandse landschap in relatie tot het gebruik van de ruimte en het natuurbeleid in Nederland.

1.2 Productie en onderhoud van het Natuurcompendium

Het Natuurcompendium is als internetversie in 2006 verder uitgebreid en geactualiseerd. Het Natuurcompendium bevat gegevens van een groot aantal organisaties en ondergaat een statistische kwaliteitstoets door het CBS. De inhoudelijke bijdrage van dit programma betreft voornamelijk de secties A (landschap), D (ecosystemen), E (natuur en samenleving) en F (natuurbeleid). Qua inspanning, inclusief coördinatie is dit ca. 10% van de totale projectomvang exclusief gegevensverzameling.

1.3 Thematische assessments

Er is gewerkt aan met vier thematische assessments: VHR, CBD2010, KRW en Omslag. KRW is in het eerste kwartaal beëindigd omdat de oorspronkelijke vraagstelling niet meer relevant bleek. De overige drie assessments hebben elk een concept rapportage opgeleverd die in 2007 in op de doelgroep toegesneden vorm zal verschijnen.

1.4 Natuurverkenning

Begin 2006 heeft het MNP besloten om de derde natuurverkenning om te vormen tot een Verkenning Biodiversiteit. Niet lang daarna is besloten om deze te integreren in de verkenning Nederland Later, die in het voorjaar van 2007 zal verschijnen.

1.5 Evaluatie Programma Beheer

In het najaar heeft LNV aan het MNP gevraagd om de Evaluatie van het Programma Beheer uit te voeren. Het project is inmiddels gestart. De beoogde oplevering is in februari 2007.

2 Quick Response Functie en integrale studies

Bij wet (Natuurplanbureaufunctie) is geregeld dat de minister van LNV het MNP kan verzoeken ad hoc activiteiten te verrichten ook kan het MNP ongevraagd adviezen leveren, of bijdragen aan integrale planbureauproducten. In 2006 zijn adviezen geleverd over de "kwaliteitsborging EHS" in is bijgedragen aan de Doelbereikingsmonitor Ruimte. Deze adviezen zijn door het MNP als informatie ingebracht in de desbetreffende beleidsprocessen.

3. Ontwikkeling en onderhoud instrumentarium

In 2006 is de Informatiekaart MNP uit 2002 geactualiseerd en met behulp van ICT gebruiksvriendelijker gemaakt. Daarnaast is onderhoud gepleegd aan de web-portals, de explorers, de indicatoredatabase en de metadatasysteem. In het samenwerkingsproject 'Kwaliteitslag' zijn de belangrijkste modellen van Wageningen UR voor het MNP nu bijna allemaal op een basiskwaliteitsniveau gebracht. De inzet van modelstudies heeft plaatsgevonden t.b.v. de ad hoc adviezen. De coördinatie van de gegevensvoorziening ondervindt problemen door de versnippering van het beheer van gegevens en drempels bij de verstrekking ervan. Voor een oplossing is interdepartementale samenwerking nodig (3DG-overleg).

4. Management en communicatie

Door de netwerkstructuur (binnen Wageningen UR, en daarbuiten met onder meer het RIVM, RIZA en RIKZ) en de sturende rol van dit programma (via de Programmeringcommissie Natuurplanbureaufunctie, PCN) voor onderbouwend onderzoek (WOT-04-002) vraagt de coördinatie en sturing relatief veel aandacht.

Het WOT statuut stelt speciale eisen aan de kwaliteitszorg, het programmabeheer, de communicatie en de ondersteuning van projectleiders. Voor kwaliteitszorg is sinds eind 2003 een ISO-gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem operationeel voor de WOT unit. Dit systeem heeft in 2006 een hercertificering voor wederom drie jaar gekregen. Verbeteracties worden vanuit dit kwaliteitsmanagementsysteem gestructureerd. Synchronisatie met het MNP kwaliteitshandboek is gaande. Het secretariaat is operationeel. In 2006 is het communicatieplan geactualiseerd en is de eerste fase uitgevoerd. De bijdragen aan producten van het MNP worden via de communicatiekanalen van het MNP verspreid. De wetenschappelijke borging van de bijdragen van dit programma vindt plaats in WOT-rapporten, werkdocumenten en studies. Daarnaast worden het ministerie van LNV en de overige doelgroepen op de hoogte gehouden door berichten in Kennis Online en de WOT nieuwsbrief 'WOT's new'.

11. De gerealiseerde kennisoverdracht richting doelgroep en de benutting van ontwikkelde kennis door de doelgroep.

De gerapporteerde resultaten vinden langs verschillende wegen hun bestemming bij doelgroepen. Intern zorgen werkdocumenten ervoor dat collega onderzoekers kunnen voortbouwen op verkregen resultaten. Extern worden beleidsdoelgroepen geïnformeerd via de producten (natuurbalans, natuurverkenning, adviezen), de wetenschappelijke wereld door de (WOT-rapporten) en de samenleving met WOT-studies. Uit regelmatige nabestellingen blijkt dat de ontwikkelde

kennis in een behoefte voorziet. Uit het dit najaar gehouden naamsbekendheidonderzoek blijkt dat ca 70% van alle respondenten (189) de WOT kent, en de producten ervan gebruikt.

12. De samenwerking tussen de bij het thema betrokken DLO-instituten en andere instellingen/organisaties;

In dit programma is samengewerkt met Alterra (80%) en LEI (20%) De samenwerking tussen Alterra en LEI verloopt in open sfeer. De werkzaamheden worden uitgezet binnen de voorwaarden van het WOT-statuut en met een vraaggestuurde aanpak.

De samenwerking met het MNP is verder geïntensiveerd, mede doordat de programmaleider sinds 2004 waarnemend lid is van het Managementteam-overleg (MTO) van het MNP. Er is in 2006 verder geïnvesteerd in de relatie met gegevensleverende organisaties. Dit heeft deels geleid tot versoepeling van gegevensleverantie, in het bijzonder vanuit LASER en DLG. Het structureel regelen van gegevensleverantie op directieniveau binnen LNV lijkt nog niet goed mogelijk. In dit kader dienen ook het nieuwe WOT programma in oprichting 'Informatievoorziening Natuur', evenals de structurele gegevenslevering door het CBS (natuurstatistiek) en de PGO's te worden betrokken.

Project-rapportage WOT-04-394

Overzicht projecten WOT-04-394

Projectnummer	Projecttitel	Pagina
5230003-50	Natuurbalans 2006	17
5230003-51	Sturing bij de provincies	19
5230003-52	Deelproject Landschap NB06	21
5230003-54	Nederland op slot: bouwen en natuur	23
5230003-55	Vorbereiding NB07, Natuurbeleid	25
5230003-56	Vorbereiding NB07, Landschap	27
5230003-57	Vorbereiding NB07, Duurzaam gebruik biodiversiteit	29
5230005-04	Natuurcompendium 2006	31
5230006-09	Verkenning Nederland Later	33
5230006-10	Verkenning Biodiversiteit	35
5230007-05	Quick Response Antennefunctie	37
5230008-07	GIS database natuur	39
5230008-10	Beleidsanalyse VHR-KRW	41
5230009-30	Thematisch assesment VHR	43
5230010-05, ASG-V 4434618400, PRI 3350007100, LEI 20727, WU2100022600, LEI 20717	Evaluatie biodiversiteitsdoelstelling voor Nederland	45
5230011-09	Landschap en Platteland	47
5230011-10	Coördinatie Onderbouwend Landschapsonderzoek	49
5230012-17	Education for Sustainable Development	51
5230012-18	Kennismanagement Natuur in Bestuur en Samenleving	53
5230012-19	Jurisprudentiemonitor natuur	55
5230014-10	Ruimtemonitor: Monitor Doelbereiking Nota Ruimte 2006	57
5230015-10 t/m 5230015-16	Programma Beheer	59
5230017-08	Kennismanagement	61
5230018-04 en LEI 20740	Communicatie 2006	63
5230018-05	Andere kijk Natuur	65
5230019-05 en 5230019-06	DUIN (Duurzame informatievoorziening Milieu- en Natuurplanbureau	67
5230020-10	Hotspots verdrogingsdatabase	69
5230020-11	Recreatieonderzoek NPB	71
5230021-04	Secretariaat WOT N&M	73
5230022-05 en LEI 20628	Management 394, 2006	75
5232639-01	Balansen op de weegschaal	77
LEI 20460 en 5233150-01	Koppeling FIONA Natuurplanner	79
LEI 20539	Kwaliteitsslag FIONA	81
LEI 20596	Kosteneffectiviteit ontwikkeling	83
LEI 20635	LEI activiteiten & voorlopig hoofdstuk Draggers NB06	85
LEI 20640	Thematisch Assesment II 2006	87
LEI 20641	Kosteneffectiviteit	89
LEI 20642	Economie data en modellen natuurbeheer 2006	91
LEI 20664	Begeleidingsgroep Natuur en Economie	93

LEI 20712	Kennismanagement Natuur en Economie	95
LEI 20754	Informatienet Terreinbeheer onderdeel Natuurmonumenten	97
LEI 30803	Agri Monitor 2006	99
LEI 30874	BIN Land- en Tuinbouw 2006	101
	KennisOnline	103

Projecttitel: Natuurbalans 2006

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Natuurbalans 2006
Projectnummer:	5230003-50
Projectleider:	Karin Sollart
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	209,0	175,9	33,1
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	209,0	175,9	33,1
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Projectmanagement van bijdragen van de WOT en Alterra aan de Natuurbalans 2006: de administratieve, coördinerende en organiserende taken d.m.v. deelname aan het Kernteam, intermediaire kennislevering, levering van data en de productie van tabellen, grafieken en figuren.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Doelstelling van dit deelproject is een bijdrage leveren aan de werkzaamheden van het Kernteam, dat verantwoordelijk is voor de voorbereiding, het productieproces, de uiteindelijke tekst en voor de nazorg voor en rond de NB2006. Daarnaast worden onder de noemer van dit deelproject enkele beknopte inhoudelijke bijdragen geleverd.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> De productieperiode omvatte: voorbereiding, opstarten deelprojecten, intern concept, extern concept, eindversie, boek gereed, presentatie en nazorg.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Natuurbalans 2006</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Kennislevering aan Kabinet en Tweede Kamer, provincies en andere betrokkenen van (relatie gevoerde beleid met) toestand en ontwikkelingen van natuur en landschap in de afgelopen 15 jaar, met als doel optimaliseren van het rijks- en ander overheidsbeleid op dit gebied.</p>

Projecttitel: Sturing bij de provincies

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Sturing bij de provincies
Projectnummer:	5230003-51
Projectleider:	Karin Sollart
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	62,3	60,1	2,2
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	62,3	60,1	2,2
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

<i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Bijdrage aan de Natuurbalans 2007
<i>Doelstelling van het onderzoek:</i> In dit onderzoek zal worden gefocust op de relatie tussen bestuurlijke factoren en wat er "buiten" zichtbaar is. Dit verband wordt voor een aantal deelgebieden onderzocht. De verwachting is dat uitkomsten niet generaliseerbaar zijn, omdat gebiedspecifieke factoren een belangrijke rol spelen. De uitkomsten van het onderzoek zullen landen in de Natuurbalans 2006.
<i>Aanpak en tijdspad:</i> Het project wordt onderverdeeld in de volgende fasen Fase <ol style="list-style-type: none">1. Workshop en opstellen projectplan inclusief globaal plan van aanpak2. Theoretisch kader, definitief plan van aanpak, uitvoering, analyse en opstellen intern concept3. Aanvullende vragen formuleren en beantwoorden; opstellen extern concept4. Achtergronddocument
<i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> <ol style="list-style-type: none">1. Natuurbalans 20062. WOT werkdocument 45: De provincies aan het werk. Achtergronddocument bij de Natuurbalans 2006 over natuur- en landschapsbeleid van de provincies in de afgelopen 15 jaar,3. WOT werkdocument 46: Natuur en mens, achtergronddocument bij de Natuurbalans 2006
<i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Kennislevering aan Kabinet en Tweede Kamer, provincies en andere betrokkenen van (relatie gevoerde beleid met) toestand en ontwikkelingen van natuur en landschap in de afgelopen 15 jaar, met als doel

optimaliseren van het rijks- en ander overheidsbeleid op dit gebied.

Projecttitel: Deelproject Landschap NB06

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Deelproject Landschap NB06
Projectnummer:	5230003-52
Projectleider:	Wim Nieuwenhuizen
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	64,6	75,4	-10,8
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	64,6	75,4	-10,8
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Zijn de doelen van het landschapsbeleid van de afgelopen 15 jaar gehaald. Dit leidt tot de onderzoeksvraag welke voor ontwikkelingen er in de laatste 15 jaar in het Nederlandse landschap hebben plaatsgevonden en hoe deze zich verhouden tot de doelen van het landschapsbeleid

Doelstelling van het onderzoek:

Het in beeld brengen van de ruimtelijke ontwikkelingen in de laatste 15 jaar in Nederland staat centraal in de Natuurbalans van 2006. Daarbij moeten de vragen beantwoord worden hoe deze ontwikkelingen tot stand zijn gekomen en of ze overeenkomen met de beleidsdoelen. Kaartbeelden en cijfers worden gecombineerd met inzicht in achtergronden en beleidsdoelen en gepresenteerd in een tekstplan voor de Natuurbalans.

Aanpak en tijdspad:

Het project werd onderverdeeld in de volgende fasen

1. Formulering boodschappen
2. Opstellen intern concept
3. Onderbouwing boodschappen
4. Schrijven Extern concept
5. Verwerken commentaar Extern concept en levering figuren
6. Oplevering werkdocument

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

MNP (2006) Natuurbalans 2006. Milieu- en Natuurplanbureau, Bilthoven.

Nieuwenhuizen, W. & J. Roos KleinLankhorst (2006) Landschap in de Natuurbalans 2006; landschap in verandering tussen 1990 en 2005. Werkdocument WOT Natuur en Milieu, Wageningen.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De Natuurbalans is aangeboden aan de minister van LNV waarop deze een kabinetsreactie heeft geschreven.

Projecttitel: Nederland op slot: bouwen en natuur

Programma WOT-04-394

Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Nederland op slot: bouwen en natuur
Projectnummer:	5230003-54
Projectleider:	Mirjam Broekmeyer
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	19,5	12,8	6,7
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	19,5	12,8	6,7
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Het MNP wil meer inzicht in de werking van de op de VHR gebaseerde natuurwetgeving van de Natuurbeschermingswet (Nbw) en de Flora- en faunawet (Ffw) in bestuurs- en rechtspraak ten aanzien van bouwprojecten. Men meent dat er te weinig inzicht is op de invloed van de natuurwetgeving op de ruimtelijke ontwikkeling en deswege te weinig weervoord op de mythe dat Nederland op slot zit.

Doelstelling van het onderzoek:

Antwoord geven op de vraag of Nederland ten gevolge van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zowel in feite als in rechte op slot gaat voor bouwactiviteiten.

Aanpak en tijdpad:

Onderzocht is of de mening dat Nederland op slot gaat, steun vindt in de heersende bestuurs- en rechtspraak, waarin sprake is van een toenemende planologisering van het groene milieurecht. Hoe verhouden de Nbw, de Ffw en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) zich in de praktijk? Daarbij is mede geput uit de voorlopige resultaten van de jaarlijkse *Jurisprudentiemonitor VHR* van het MNP over de jaren 2004 en 2005 (Kistenkas en Kuindersma, 2004 en 2005). Voorts is getracht inzicht te krijgen in de praktijk van ontheffingen Ffw in relatie tot bouwplannen.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Broekmeyer, M.E.A. & F.H. Kistenkas, 2006. Bouwen en natuur: Europese natuurwaarden op het ruimtelijk ordeningsspoor. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006. WOT N&M werkdocument 44. Wageningen.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De trend is dat bij zowel soort- als gebiedsbescherming de kaarten al in de planfase worden geschud: op

strategisch niveau moet men rekening houden met de uitvoerbaarheid van het plan en dus rekening houden met de Europese beschermde natuurwaarden. Bouwen kan nog steeds, maar niet overal en pas nadat alle effecten, alternatieven en belangen goed zijn onderzocht.

Projecttitel: Voorbereiding NB07, Natuurbeleid

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Voorbereiding NB07, Natuurbeleid
Projectnummer:	5230003-55
Projectleider:	Dana Kamphorst
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	46,5	27,6	18,9
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	46,5	27,6	18,9
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Welke onderwerpen zijn meest geschikt om op te pakken in de Natuurbalans 2007, onderdeel natuurbeleid? Beoogd resultaat: vastgesteld projectplan Natuurbalans 2007, onderdeel natuurbeleid.
<i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Doel van het project is om een selectie (mogelijk) te maken van onderwerpen die aan bod zouden kunnen komen in de Natuurbalans 2007, onderdeel Natuurbeleid en deze uit te werken.
<i>Aanpak en tijdpad:</i> Fase: <ol style="list-style-type: none">1. Literatuurstudie en gesprekken met contactpersonen2. Uitwerken van de relevante onderwerpen3. Projectplan afronden
<i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Het onderzoek betrof een voorstudie. Het resultaat is een projectvoorstel voor Natuurbalans 2007, onderdeel natuurbeleid. Een tweede product is een hernieuwde onderzoekomschrijving van WOT OO Thema 2, Implementatie van beleid, waarin een van de onderzochte onderwerpen in het voorbereidingstraject is geland.
<i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Het projectplan is goedgekeurd.

Projecttitel: Voorbereiding NB07, Landschap

Programma WOT-04-394

Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Voorbereiding NB07, Landschap
Projectnummer:	5230003-56
Projectleider:	Wim Nieuwenhuizen
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	15,0	6,7	8,3
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	15,0	6,7	8,3
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

De Natuurbalans 2007 zal het landschapsbeleid evalueren. Hiervoor moet inzicht gekregen worden in de stand van zaken rond de Nationale Landschappen en het ILG.

Doelstelling van het onderzoek:

In dit project wordt een start gemaakt met het verkennen van de stand van zaken ILG en Nationale Landschappen en de beleidsbeschrijving voor landschap. Het doel is om inzicht te krijgen in de haalbaarheid en op zoek te gaan naar de benodigde expertise bij Alterra zodat mensen tijdelijk om capaciteit voor 2007 gevraagd kan worden.

Aanpak en tijdpad:

Wim Nieuwenhuizen heeft gesprekken gevoerd met experts bij Alterra en het MNP om inzicht te krijgen in de haalbaarheid van de onderwerpen voor de Natuurbalans 2007.

Wim Daamen heeft een inventarisatie gemaakt van de stand van zaken Nationale Landschappen en ILG.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Het product bestaat een projectvoorstel voor Landschap in de Natuurbalans 2007

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Het projectplan wordt gebruikt om een het vervolgproject in 2007 vlot te laten starten.

Projecttitel: Voorbereiding Nb07, Duurzaam gebruik

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Voorbereiding NB07, Duurzaam gebruik biodiversiteit
Projectnummer:	5230003-57
Projectleider:	Florence v/d Bosch
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	14,4	3,0	11,4
Reguliere programmagelden			
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	14,4	3,0	11,4
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Kennisvraag: welke onderdelen zijn het meest geschikt voor de Natuurbalans 2007, onderdeel duurzaam gebruik van biodiversiteit in de landbouw? Onderzoeksvragen: - Wat zijn de kernvragen? - Wat zijn de actuele ontwikkelingen? - Wat is de haalbaarheid om hier iets over te zeggen in de Natuurbalans 2007? - Wat is de actualiteit/nieuws waarde? - In hoeverre past dit onderwerp binnen karakter Natuurbalans 2007?</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Doel van het project is om nadere toelichting op en afbakening te krijgen van het onderwerp. Duidelijk moet worden, welke kennis beschikbaar is (te maken) voor de Natuurbalans 2007 en welke kennis op termijn ontwikkeld dient te worden.</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> September – december 2006.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Geen. Project wordt vervolgd in 2007.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Onderwerp niet geschikt voor Natuurbalans 2007. In vervolgproject: indicator ontwikkeling agrobiodiversiteit.</p>

Projecttitel: Natuurcompendium 2006

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureau functie
Projecttitel:	Natuurcompendium 2006
Projectnummer:	5230005-04
Projectleider:	Bram ten Cate
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	20,1	20,1	0
Reguliere programmagelden	75,0	32,3	42,8
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	95,1	52,3	42,8
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:
Betrouwbare en actuele feiten en cijfers op het terrein van natuur en landschap. Deze informatie moet toegankelijk zijn en helder beschreven zijn.

- Doelstelling van het onderzoek:***
- Coördinatie van activiteiten bij WUR om actuele informatie voor het Natuurcompendium te genereren.
 - Maken en redigeren van teksten en figuren van indicatoren voor de Milieu- en Natuurcompendium (MNC-website).
 - Bijdragen leveren aan de totstandkoming van een promotie boekje van het MNC
 - Bijdragen leveren aan de vernieuwing van de website en de evaluatie van de Engelstalige website

- Aanpak en tijdpad:***
Dit project heeft een continu karakter. In 2006 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:
- Werkzaamheden betreffende de actualisering van de indicatoren
 - (Productie)begeleiding van het MNC-promotieboekje
 - Promotie en evaluatie Engelse website.

- Beoogde en bereikte resultaten en producten:***
- Bijdragen aan de website: de Engelstalige website is onder de aandacht gebracht van internationale relaties.
 - Ongeveer 35 bestaande indicatoren zijn geactualiseerd, en ongeveer 5 nieuwe indicatoren zijn toegevoegd.
 - Bijdragen geleverd aan het MNC-promotieboekje (verschijnt medio 2007).

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Op de website: www.milieuennatuurcompendium.nl en in andere producten van het Milieu- en Natuurplanbureau

Projecttitel: Verkenning Nederland Later

Programma WOT-04-394

Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Verkenning Nederland Later
Projectnummer:	5230006-09
Projectleider:	Hans Farjon
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	90,0	87,4	2,6
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	90,0	87,4	2,6
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Inzicht in mogelijke toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen die effecten hebben op de beleidsdoelen van het natuur- en landschapsbeleid

Doelstelling van het onderzoek:

Met het project 'Nederland Later' wil het MNP de volgende effecten bereiken:

1. Bestuurders en politici van rijk en provincies richten hun discussies meer op de inhoud (fysiek systeem) en minder op het proces van de ruimtelijke ordening.
2. Rijk en provincies (en gemeenten, waterschappen) richten hun lange termijn investeringsbeleid meer op de kwaliteit van de stedelijke en groene ruimte.
3. De verbinding tussen korte en lange termijn wordt beter gelegd.

Bijdrage aan de uitwerking van een lange termijn investeringsstrategie op de RO agenda.

Aanpak en tijdpad:

Om de beoogde effecten te kunnen bereiken, is de verkenning vormgegeven via een interactief traject met een groep stakeholders (overheden en maatschappelijke organisaties). Dit interactief traject is nodig om voldoende recht te kunnen doen aan diverse opvattingen over gewenste ruimtelijke kwaliteiten (met achterliggende normen en waarden), te zorgen dat de betrokkenen de problematiek zich eigen maken en om herkenbare beleidsopties te genereren. Bovendien kan het MNP haar onafhankelijke planbureaurol beter waarmaken omdat normatieve keuzen niet door het MNP zelf worden gemaakt.

Op diverse momenten tijdens het traject zijn goed communiceerbare tussenproducten vervaardigd (beelden, kaarten, heldere tekst) die via een internetplatform worden uitgewisseld met de betrokken stakeholders

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

In 2006 zijn vooral presentaties en interne documenten opgeleverd. Rapportage staat gepland voor maart en juni 2008.

Kuiper R; Borsboom-van Beurden JAM; Bouwman A; Kuijpers-Linde M; Loonen W (2006) 'Waarheen met Nederland? Ruimtelijk Beeld trends scenario 2040' Nova Terra

Doorwerking resultaten naar doelgroepen

In verschillende fora zijn tussenresultaten gepresenteerd en bediscussieerd.

Projecttitel: Verkenning Biodiversiteit

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureauafunctie
Projecttitel:	Verkenning Biodiversiteit
Projectnummer:	5230006-10
Projectleider:	Irene Bouwma / Dana Kamphorst
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	20,5	20,5	0
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	20,5	20,5	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Verzoek van LNV-Natuur om te verkennen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mogelijkheid tot evaluatie internationale Nederlandse natuurbeleid • Wat de effecten zijn van Europees en mondiaal beleid voor Nederland <p>Tijdens de verkenning moet gekeken worden of het een apart product dient te worden of een onderdeel van de Natuurbalans.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Doel van het project is een reëel beeld te schetsen van de consequenties van het Europees en mondiale biodiversiteitsbeleid voor Nederland en vica versa. Met het begrip 'reëel' wordt enerzijds bedoeld dat de internationale betekenis van de Nederlandse natuur (en dus ook de internationale verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid) helder wordt neergezet en anderzijds de consequenties van het Europese beleid helder worden weergegeven (voorbeeld: in hoeverre gaat Nederland op slot?).</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Het project steekt als het ware een breinaald door de drie eerder genoemde thematische verkenningen en plaatst die verkenningen in een bredere context. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan andere relevante Europese regelgeving, in het bijzonder de Nitraatrichtlijn.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Het MNP heeft besloten op basis van de uitgevoerde verkenning om geen aparte verkenning uit te brengen. Informatie over Nederlands internationale natuurbeleid en effect van Europees beleid op Nederland zal deels in Nederland Later beschreven worden (internationale kijkrichting) en deels in de Natuurbalans</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen</i> N.v.t.</p>

Projecttitel: Quick Response en Antennefunctie

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Quick Response en Antennefunctie
Projectnummer:	5230007-05
Projectleider:	Wim Lammers
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	100,0	120,3	-20,3
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	100,0	120,3	-20,3
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:
 Advisering in twee actuele dossiers: Verdroging en Kwaliteitsborging natuur. Start van het project 'Nederland Later' waarin geïntegreerd de derde Natuurverkenning.

Doelstelling van het onderzoek:

- Anticiperen op beleidsdossiers met adviezen op maat (beleidsadvisering);
- Met Quick Response adviezen tevens verkennen op welke onderwerpen het planbureau in de nabije toekomst bezig zou moeten zijn (programmerende functie);
- Medewerkers van het planbureau bewust maken van de beleidsgerichte taak van het planbureau en de vaardigheden die hiervoor nodig zijn aanspreken (HRM functie).

Aanpak en tijdpad:
 De quick response functie wordt met drie soorten activiteiten gerealiseerd:

1. structurele deelname van W.Lammers in het wekelijkse directieoverleg SCA, waarin de actuele beleidsagenda aan de orde komt.
2. programmering van QR-adviezen die vooraf al kunnen worden voorzien uit kaderbrieven, beleidsagenda's of maatschappelijke discussies en die niet worden meegenomen in reguliere projecten
3. flexibel inspelen op onvoorziene beleidsontwikkelingen

Beoogde en bereikte resultaten en producten:
 De quick scan 'Optimalisatie EHS' uit 2005 heeft veel belangstelling gekregen. In 2006 zijn nog diverse presentaties gegeven, is een artikel verschenen in het themanummer EHS van het vakblad Natuur, Bos en Landschap en is er een bijdrage geleverd aan het jubileumboek van de Werkgemeenschap Ecologisch Onderzoek. Verder is in 2006 voor het ministerie van LNV en Provincies een advies uitgebracht in het kader van de Task Force Verdroging en is naar aanleiding van afspraken in de Nota Ruimte een methodiek

gepresenteerd die als basis kan dienen voor de kwaliteitsborging natuur.

Wim Lammers, 2006. EHS van papier tot realisatie. In: Vakblad natuur, bos en landschap, special EHS, pagina 7-11.

Reijnen, M.J.S.M., A. van Hinsberg, G.W. Lammers, W. Loonen and M.E. Sanders, 2007 (in prep). Optimization of the Dutch Ecological Network. In: Landscape ecology, town and infrastructure. Dutch community of Landscape Ecology (WLO). (titel onder voorbehoud).

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De quick response functie wordt met drie soorten activiteiten gerealiseerd:

1. structurele deelname van W.Lammers in het wekelijkse directieoverleg SCA, waarin de actuele beleidsagenda aan de orde komt.
2. programmering van QR-adviezen die vooraf al kunnen worden voorzien uit kaderbrieven, beleidsagenda's of maatschappelijke discussies en die niet worden meegenomen in reguliere projecten
3. flexibel inspelen op onvoorziene beleidsontwikkelingen

Vaak wordt MNP-informatie ingebracht in RPC, RROM en andere beleidsfora. Informatie die beschikbaar is uit balansen, verkenningen, thematische rapporten en/of deskundigheid van MNP-medewerkers moet in korte tijd beschikbaar zijn. Bovendien is actuele informatie over beleidsprocessen nodig (het scannen van politieke en beleidsmatige ontwikkelingen). De wekelijkse deelname van W.Lammers aan het directieoverleg SCA is een structurele bijdrage aan de adviestaak (contactpersoon W.Lammers).

In 2006 werkt het MNP aan een omvangrijke verkennende studie, het project 'Nederland Later' in het kader van de Duurzaamheidsverkenning². Besloten is de capaciteit van de quick response functie dit jaar grotendeels te benutten voor dit project. Dit betekent concentratie van de QRF op activiteit 1), integratie van de capaciteit voor onderdeel 2) in het project NL Later en extra selectief omgaan met de capaciteit voor onderdeel 3).

De capaciteit voor de Quick Response Functie is conform planning benut voor de start van het omvangrijke MNP project "Nederland Later" door de inzet van W.Lammers als co-projectleider.

Projecttitel: GIS database natuur

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	GIS database natuur
Projectnummer:	5230008-07
Projectleider:	Harm Houweling
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	30,0	21,7	8,3
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	30,0	21,7	8,3
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Een metamodel, waarmee relatief eenvoudig grenzen kunnen worden afgeleid voor N- en P-belastingen van meren (deelproject WB)</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het project heeft een tweeledige doelstelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realisatie fase 2 van modelsimulaties met PC-lake; uitbesteding aan Witteveen + Bos. Het doel van dit deelproject is het afleiden van relaties tussen de externe N en P belasting van meren en de relevante ecologische variabelen d.m.v. een nadere analyse van modelsimulaties. • technisch projectmanagement voor aandeel WOT-04-394 in KRW-project van MNP/Witmer
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> De werkwijze, fasering en activiteitentabel m.b.t de analyse van modelsimulaties - die moet leiden tot een metamodel, waarmee relatief eenvoudig grenzen kunnen worden afgeleid voor N- en P-belastingen van meren - is beschreven in het plan van aanpak bij de offerte "Interacties tussen stuurvariabelen voor ecologische doelen in meren" van Witteveen + Bos, dd 16 januari 2006</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Witteveen en Bos. 2006. Interacties tussen stuurvariabelen voor ecologische doelen in meren, fase 2: analyse van simulaties. 53 pp. Deventer. Het geproduceerde instrument en achtergronddocument worden t.z.t. ontsloten via MNP-website.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Het project is uitgevoerd in opdracht van het Milieu- en Natuurplanbureau. De resultaten dragen bij aan de kennis die verwerkt is inde beleidsgerichte verkenning KRW van het MNP.</p>

Projecttitel: Beleidsanalyse VHR-KRW

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Beleidsanalyse VHR-KRW
Projectnummer:	5230008-10
Projectleider:	Henk Wolfert
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	68,2	71,4	-3,2
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	68,2	71,4	-3,2
Overig (indien van toepassing)		Nvt	Nvt

<i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Een belangrijke vraag bij de implementatie van Europese richtlijnen is in hoeverre de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000 elkaar versterken of juist tegenwerken.
<i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het hoofddoel van het project is een vergelijkende analyse van de ecologische doelen, maatregelen en instrumenten van de KRW en de VHR.
<i>Aanpak en tijdpad:</i> <ol style="list-style-type: none">1. Vergelijkende documentenanalyse ecologische doelen VHR en KRW.2. Vergelijkende analyse uitwerking en toepassing van de richtlijnen (inclusief bestuurlijke prioriteiten en keuzen).3. Vergelijkende analyse juridische en ecologische speelruimte om kansen en bedreigingen te onderscheiden.4.
<i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Rapporten: Paulissen, M., Ottburg, F.G.W.A., Wolfert, H.P., 2006. Gelijkijdige implementatie van de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000. Deel 1: Analyse van de potenties van KRW-maatregelen voor Natura 2000-doelen. Rapport 1351.1, Alterra, Wageningen. Gerritsen, A.L., 2006. Gelijkijdige implementatie van de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000. Deel 2: Analyse van twee implementatieprocessen en van de afstemming daartussen. Rapport 1351.2, Alterra, Wageningen. Website: Kennistabel Natura 2000-KRW op www.ruimtevoorderivier.wur.nl Presentatie:

Gerritsen, A. A public policy analysis of the implementation processes of the European Framework Directive and Natura 2000 in the Netherlands. NCR Days, November 2nd and 3rd, University Twente, Enschede.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De conclusie is dat veel mogelijke KRW-maatregelen ook gunstig zijn voor Natura-2000 doelen, maar dat dit niet voor alle maatregelen geldt, en dat het voor een goede afstemming nodig is dat de implementatie van Natura 2000 zich snel op een operationeel niveau gaat afspelen.

Projecttitel: Thematisch assesment VHR

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Thematisch assesment VHR
Projectnummer:	5230009-30
Projectleider:	Irene Bouwma
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	28,9	28,9	
Reguliere programmagelden	200,0	204,7	-4,7
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	228,9	233,6	-4,7
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Het onderzoek is een ex-ante evaluatie van de Vogel- en Habitatrichtlijnen in Nederland. Ten eerste wordt de vraag gesteld welke beleidsopgave er ligt, uitgaande van de huidige situatie. Ten tweede wordt middels een scenariostudie op de middellange termijn naar kansen en bedreigingen gekeken. Daarbij komen zowel de ecologische doelen als de sociaal-economische effecten aan de orde.

Doelstelling van het onderzoek:

Onderzoek wordt uitgevoerd op verzoek van LNV (Kaderbrief 2005) en levert aanbevelingen op voor de uitvoering van het beleid rond de VHR voor LNV
Het onderzoek wordt uitgevoerd door het MNP – Wageningen en Bilthoven.

Aanpak en tijdspad:

Tijdens 2006 is in overleg met de opdrachtgever LNV en het MNP het tijdspad veranderd. In 2006 zijn alle deelprojecten grotendeels afgerond en is de rapportage in conceptvorm verstuurd ter commentaar. Begin 2007 zal de rapportage afgerond worden en voorzien is dat medio april het rapport aangeboden zal worden aan LNV.
LNV heeft verzocht om het rapport niet te publiceren voor de aanwijzing van de 1ste tranch N2000 gebieden- deze zijn op 8 januari gepubliceerd.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Beoogde resultaten:

Zes afgeronde deelprojecten met separate rapportages, rapport ex ante studie VHR

Bereikte resultaten:

Deelprojecten: 4 van de 6 deelprojecten zijn afgerond.

De rapportages van 4 deelprojecten zijn gereed en zullen in 2007 als achtergronddocument gedrukt te worden (apart budget van MNP).

Het betreft de volgende rapporten:

- Bosch, F van den. Draagvlak voor het Natura 2000 gebiedenbeleid. Onder relevante betrokkenen op regionaal niveau. WOt-werkdocument 55
- M. Broekmeyer, E. Schouwenberg, M. Sanders, R. Pouwels . Synergie EHS en Natura 2000-gebieden. Wat stuurt het beheer? Wot-werkdocument 54
- M.P. van Veen, E.P.A.G. Schouwenberg, R. Pouwels & I.M. Bouwma. Milieuomstandigheden en ruimtelijke samenhang in Natura 2000 gebieden
- R. Pouwels, R. Reijnen, M. van Adrichem, H. Kuipers Pouwels et al. Ruimtelijke Conditie voor VHR-soorten. WOt-werkdocument 57

De overige deelprojecten voor de ex-ante evaluatie worden gefinancierd via het MNP in Bilthoven.

De vertraging in de uitvoering in het project 'Beheerskosten Natura 2000' is veroorzaakt door vertraging in de uitvoering en de noodzaak tot consultatie over de resultaten met terreinbeheerders. Het rapport is in concept gereed, 16 januari is er een workshop met beheersers waarna het rapport wordt afgerond [De Jong et al. Beheerskosten van Natura 2000 gebieden] .

Het deelonderzoek naar de ecologische ambities voor Natura 2000 in het buitenland zal begin 2007 worden geschreven en afgerond.

Tevens is in 2006 het extern concept 'Ex-ante Vogel en Habitatrichtlijnen, gereed gekomen en rondgestuurd ter review naar 84 mensen. Het rapport zal medio april 07 gepubliceerd worden.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Het extern concept is opgestuurd naar 84 mensen ter consultatie. Tevens is het gepresenteerd in het team 'Ruimte' van het Ministerie van LNV (dd 8 januari). Dit team is beleidsverantwoordelijk voor het beleid rond Vogel en Habitatrichtlijn. Gedurende de looptijd van het hele project is er regelmatig overleg geweest met de beleidsverantwoordelijken bij LNV over het onderzoek.

Het team Ruimte zal voorstellen om het definitieve rapport te presenteren in het directie overleg Natuur. In 2007 zal een officiële presentatie van het rapport gehouden worden en zal het rapport nog in diverse fora gepresenteerd worden.

Projecttitel: Evaluatie biodiversiteitsdoelstelling voor Nederland

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Evaluatie biodiversiteitsdoelstelling voor Nederland
Projectnummer:	5230010-05, ASG-V 4434618400, PRI 3350007100, LEI 20727, WU2100022600, LEI 20717
Projectleider:	Dick Melman, Alterra
Uitvoerende instellingen:	Alterra, LEI, PRI, ASG-Veehouderij en WU
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	Alterra 170,0 PRI 13,4 ASG-ID 13,4 LEI 22,7 WU 9,5	Alterra 119,0 PRI 13,4 ASG-ID 13,4 LEI 15,8 WU 9,5	Alterra 51,0 PRI 0 ASG-ID 0 LEI 6,9 WU 0
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	229	171,1	57,9
Overig (indien van toepassing)		Nvt	Nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Inzicht in de voortgang in Nederland bij het voldoen aan de verplichtingen die in internationaal verband zijn aangegaan tav de CBD-2010: het tot stilstand brengen van het verlies aan biodiversiteit .

Doelstelling van het onderzoek:

Het in beeld brengen van de voortgang van de Nederlandse verplichtingen inzake de internationale biodiversiteitsverdragen (CBD-2010).

In de Kaderbrief 2005 vraagt LNV aan het MNP de 2010 indicatoren te ontwikkelen voor Nederland. In overleg met LNV medewerkers is deze vraag verbreed naar 'een evaluatie van de voortgang richting de 2010 doelstelling in Nederland'

Aanpak en tijdpad:

Het project kent de volgende onderdelen:

1. Nederlandse invulling SEBI-indicatoren
2. Bijdrage aan Beleidsopties (gezamenlijk werk van de 4 'NVK' thema's)
3. Rapportage
4. Communicatie

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Door de projectleider/opdrachtgever MNP is de voortgang in 2006 getemporiseerd: de eindverslaglegging is opgeschoven van 2006 naar 2007. Dit heeft o.m. te maken met vertrek van de MNP-projectleider en de gedeeltelijke vervanging daarvan en met veranderde inzichten over de vorm/timing waarin de eindresultaten worden gepubliceerd.

Bereikte resultaten in 2006 voor het door Alterra getrokken deel zijn:

- Conceptrapporten/notities over invulling van een aantal indicatoren:
 - o Rapport (Kramer e.a.). (coproductie met project onder aansturing van Harm Houweling): omvang biomen: ontwikkeling arealen onderdelen bestaande natuur/landgebruik
 - o Factsheet (Reijnen): ontwikkeling onderdelen bestaande natuur
 - o Rapport (Windig e.a.): genetische diversiteit landbouwrasen: ontwikkeling diversiteit van enkele plantaardige landbouwsoorten en huisdiersoorten
 - o Kaartbeeld plus tabellen (Willemen/Schuiling): omvang gebieden met wettelijke beschermingsstatus, mede met het oog op de biodiversiteit
 - o Rapport (Van der Weijden e.a.): ontwikkelingen tav invasieve exoten, irt biodiversiteit en maatschappelijke gevolgen daarvan
 - o Rapport (Nijhof e.a.): betekenis van klimaatverandering voor de biodiversiteit
 - o Notitie (Moraal): bruikbaarheid meetnet insectenplagen irt zichtbaar maken impact klimatologische veranderingen
 - o Rapport (Fey e.a.): Kritische beschouwing van de Marine Trophic Index en verbeteringsmogelijkheden daarvan voor de Nederlandse situatie
 - o Notitie (Jagers): verkenning mogelijkheden voor ontwikkeling indicator: 'fysieke mogelijkheden voor natuur binnen landbouwkundig gebruikte gebieden'.
 - o Factsheet (Reijnen): Ontwikkeling connectiviteit in de EHS
 - o Rapport (Gaaff e.a.): ontwikkelingen in omvang financieringstromen tbv biodiversiteit in nationaal en internationaal verband.
 - o Rapport (Elands e.a.): indicatorontwikkeling tav publiek draagvlak biodiversiteit.
- En voorts
 - o Samenvattende pp-presentatie over alle indicatoren
 - o Voorwerk voor publieksgerichte brochure

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

In herfst 06 is er een workshop gehouden waarvoor alle schrijver/leveranciers van indicatoren waren uitgenodigd. Het geheel aan bevindingen is gepresenteerd en bediscussieerd. Met LNV en DK is gedurende het jaar erratisch contact geweest.

Projecttitel: Landschap en Platteland

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Landschap en Platteland
Projectnummer:	5230011-09
Projectleider:	Joep Dirkx
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	22,5	22,5	0
Reguliere programmagelden	162,0	145,3	16,7
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	184,5	167,8	16,7
Overig (indien van toepassing)		Nvt	Nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Hoe heeft het landschap zich ontwikkeld, hoe zal het zich ontwikkelen, wat zijn de drijvende krachten en wat is de invloed van het beleid daarop.

Doelstelling van het onderzoek:

Het doel van het project is de toekomst van het Nederlandse landschap te verkennen als resultante van de krachten die op dat landschap inwerken, en na te gaan welke opties er zijn om ongewenste ontwikkelingen beleidsmatig bij te sturen.

Binnen de doelstelling kunnen 2 subdoelen worden onderscheiden:

1. Op basis van te verwachten ontwikkelingen scenario's te schetsen voor de toekomst van de Nationale Landschappen;
2. Te verkennen welk effect de te verwachten ontwikkelingen zullen hebben op de sociaal-culturele en economische betekenis van het landschap, en in het verlengde daarvan te verkennen wat investeren in landschapskwaliteit als beleidsoptie, aan die betekenis kan bijdragen.

Aanpak en tijdpad:

Fase

1. Projectleiding
2. Voorbereiding
3. Schets van de "huidige toestand" van het landschap
4. Doorrekenen scenario's (generiek)
5. Beleidsopties (generiek)
6. Scenario's voor Nationale Landschappen (specifiek)
7. Rapportage en communicatie

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

- Symposium "Investeren in Landschap, de moeite waard?", 26 september 2006, Driebergen.
- In voorbereiding: Achtergronddocument Nederland Later: indicatoren landschap.
- Paper: Scenario's for Dutch National Landscapes: the future role of agriculture as landscape manager, gepresenteerd op Landscape Change Seminar in Tromso, Noorwegen 14 – 16 juni 2006.
- Notitie Amoebe landschap (15-02-2006).
- Notitie boodschappen Nederland Later vanuit Landschap en Platteland (29-03-2006).
- Doorgerekende indicatoren t.b.v. Nederland Later.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Bijdrage aan discussie over betekenis landschapskwaliteit voor Nederlandse samenleving en ruimte voor investeren in landschapskwaliteit

Projecttitel: Coördinatie Onderbouwend Landschapsonderzoek

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureauafunctie
Projecttitel:	Coördinatie Onderbouwend Landschapsonderzoek
Projectnummer:	5230011-10
Projectleider:	Joep Dirkx
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	60,0	58,0	2,0
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	60,0	58,0	2,0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Indicatoren om op onderbouwde wijze te kunnen rapporteren over landschap</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het project heeft tot doel een goede op de MNP-vragen toegesneden uitvoering van het onderbouwend landschapsonderzoek.</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> De activiteiten van het project bestaan uit vijf onderdelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Begeleiding 5 projecten in het onderbouwend onderzoek; 2. Deelname aan PCN; 3. Voorbereiding onderbouwend onderzoek 2007; 4. Themagroep landschap; 5. Pijlersdag 2006.
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> · Het onderbouwend onderzoek 2006 is uitgevoerd en leidt tot de gevraagde resultaten. · Er ligt een door directie MNP geaccordeerd pakket onderzoeksvragen voor 2007 · Ontwikkelde kennis stroomt door in MNP-publicaties · Pijlerdag 2006 is georganiseerd
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Met de ontwikkelde indicatoren is over trends in het landschap gerapporteerd in Natuurbalans 2006 en wordt gerapporteerd in publicaties rond Nederland Later en Evaluatie Programma Beheer.</p>

Projecttitel: Education for Sustainable Development

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Education for Sustainable Development
Projectnummer:	5230012-17
Projectleider:	Karin Sollart
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	14,4	16,5	-2,1
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	14,4	16,5	-2,1
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Expertise on (indicators for) Education for SD is requested by LNV-DN</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> This project aims at delivering capacity for the Netherlands' contribution to the Expert Group on Indicators for ESD. The Group will discuss and agree upon a set of indicators for ESD to be proposed to the Steering Committee on Education for Sustainable Development for endorsement. The project will thus contribute to the development of a set of Indicators for Education for Sustainable Development as described in the UNECE Strategy.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> The ESD project is subdivided in the following phases: Phase</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Delivered in 2005: attendance and contribution to two Meetings of the Expert Group 2. Delivered in 2006: attendance and contribution to two more Meetings, in March in Vienna and in May in The Hague. 3. Presentation on ESD indicators in Athens 4. Attendance and contribution to OECD meeting on SD Indicators for Social issues in Copenhagen 5. Attendance of ESD Meeting in Austria
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> The results of this project are aimed at contributing to a higher goal (Indicators for ESD), that is set for the UNECE 'Implementation of the Strategy' - project. This international project, to which a large number of UN states contribute, will run for several years under the auspices of UNECE, and will deliver its own results. Results of the here described MNP-project will therefore mainly be relating to achievements such as participation in Meetings of the Expertise Group, contributions to the intermediate and final reporting, the</p>

establishment of new contacts and networking for the MNP, and follow-up perspectives for MNP.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

The results may contribute to:

- Ongoing involvement of the MNP in an international (UN) Forum on Education for Sustainable Development;
- Development of expertise in this field. In an era of increasing national and international attention for Sustainable Development this seems a worthwhile step to make for the MNP.

Project ongoing in 2007

Projecttitel: Kennismanagement Natuur in Bestuur en Samenleving

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureauafunctie
Projecttitel:	Kennismanagement Natuur in Bestuur en Samenleving
Projectnummer:	5230012-18
Projectleider:	Birgit Elands
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	117,5	139,2	-21,7
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	117,52	139,2	-21,7
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i></p> <p>Het MNP heeft behoefte aan wetenschappelijke kennis met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het beoordelen, het verklaren en het op de middellange termijn verkennen van het succes dan wel falen van bestuurlijke aspecten van natuur- en landschapsbeleid en langs die weg suggesties te doen voor optimalisatie van bestuurlijke daadkracht in het natuur- en landschapsbeleid; • de betekenis van natuur en landschap voor de samenleving én betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid van de samenleving voor natuur en landschap, waarin de maatschappelijke dynamiek op de middellange termijn in ogenschouw wordt genomen.
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i></p> <p>De activiteiten die binnen dit project worden uitgevoerd leveren een bijdrage aan het kennismanagement (onderzoeksprogrammering & onderzoeksbegeleiding & gebruik van onderzoeksresultaten) van het Milieu- en Natuurplanbureau.</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i></p> <p>De belangrijkste activiteiten binnen het kennismanagement zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deelprogrammamanagement • Visievorming en vraagarticulatie • Begeleiden onderbouwend onderzoek • Kennisverspreiding <p>De activiteiten vinden plaats gedurende het gehele jaar.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i></p> <p>Deelproject 1: participatie Programma Commissie Natuur van het Milieu- en Natuurplanbureau. Deelproject 2: Er zijn onderzoeksvragen voor het onderbouwend onderzoek in 2007 geformuleerd.</p>

Deelproject 3: Het onderbouwend onderzoek uit 2004, 2005 en 2006 is begeleid. Het ging in het totaal om 22 projecten. Al het onderzoek uit 2004 is volledig afgesloten. De 3 projecten uit 2005 worden in het eerste kwartaal van 2007 afgerond. De projecten uit 2006 lopen allemaal nog.

Deelproject 4: er komt een planbureaustudie n.a.v. een project uit 2005 (Boer, S. de e.a., 2007). Er zijn verschillende presentaties (bv. de kennismarkt) en discussies met het MNP geweest.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De onderzoeksresultaten uit het Onderbouwend Onderzoek 2004, 2005 en 2006 worden gecommuniceerd naar medewerkers van het MNP en werken door in MNP-producten, zoals de Natuurbalans 2006.

Projecttitel: Jurisprudentiemonitor natuur

Programma WOT-04-394

Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Jurisprudentiemonitor natuur
Projectnummer:	5230012-19
Projectleider:	Fred Kistenkas
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	45,0	44,6	0,4
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	45,0	44,6	0,4
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Wat zijn de rechtsontwikkelingen rond Natura 2000 en de EHS blijkens de jurisprudentie. Analyse van de rechtspraak in het kader van de Natuurbeschermingswet, de Flora en Faunawet en de EHS in 2006.

Doelstelling van het onderzoek:

Het project levert een bijdrage aan het up-to-date houden van de kennis van het natuurbeschermingsrecht t.b.v. WOT en MNP producten als quickscans, balansen en verkenningen. Voorts wordt het vaak als belangrijk verwijs- en achtergrondmateriaal gebruikt bij onderbouwend onderzoek voor de natuurplanbureaufunctie van het MNP.

Aanpak en tijdspad:

Het project kent de volgende fasering:

1. Projectleiding
2. Jurisprudentieoverzicht
3. Wetgevingsoverzicht
4. Beleidsontwikkelingen
5. Rapportage en communicatie

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

1. F.H. Kistenkas, W. Kuindersma, Jurisprudentiemonitor natuur. Rechtsontwikkelingen Natura 2000 en EHS (in prep.)
2. M.E.A. Broekmeyer, F.H. Kistenkas, Bouwen en natuur: Europese natuurwaarden op het ruimtelijk ordeningsspoor, Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006, WOT-werkdocument 44, Wageningen 2006

3. F.H. Kistenkas, R. Bugter, E.G. Steingrover, Significantie in de rechtspraak: de Achilleshiel van de habitattoets?, *Journaal Flora en Fauna* 2006, jrg 3 nr 8, p. 207-211
4. F.H. Kistenkas, A.M. Schmidt, Een nationale Natuurautoriteit?, *Openbaar bestuur* 2006, jrg 16 nr 11, p. 38-40

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Toepassing van voorlopige resultaten o.a. reeds in hfst 8 Natuurbalans 2006.

Niet de Natuurbeschermingswet en de Flora en Faunawet (implementatiewetgeving van de EU Habitat- en Vogelrichtlijn) blijken een meerderheid van (bouw)projecten tegen te houden, doch juist de EHS doet dat. De rechter heeft ook in 2006 nog geen nadere invulling gegeven van de vage rechtsbegrippen uit de habitat- en soortentoets. Significantie, gunstige staat van instandhouding en dwingende redenen blijven aldus nog vage begrippen.

Projecttitel: Ruimtemonitor: Monitor Doelbereiking Nota Ruimte 2006

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Ruimtemonitor: Monitor Doelbereiking Nota Ruimte 2006
Projectnummer:	5230014-10
Projectleider:	Hans Farjon
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2005
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	20,0	20,0	0
Reguliere programmagelden	110,0	102,4	7,6
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	130,0	122,4	7,6
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Onder het beleidsregime van de Nota Ruimte zullen zich veranderingen voordoen in het gebruik van de ruimte in Nederland. De Minister van VROM heeft de planbureaus RPB en MNP gevraagd haar te adviseren over de aard en omvang van deze ruimtelijke ontwikkelingen, om een beoordeling van deze ontwikkelingen in het licht van het bereiken van de doelen als opgenomen in de Nota Ruimte en om een belevingswaarden onderzoek. De vraag is welke ruimtelijke ontwikkelingen in Nederland zich hebben sinds begin 2005 voorgedaan; of deze ontwikkelingen sporen met de doelen van de Nota Ruimte; en welke ontwikkelingen worden door burgers ervaren en hoe waarderen ze deze ervaren ontwikkelingen.

Doelstelling van het onderzoek:

Signaleer (en kwantificeer), zo mogelijk regiospecifiek, significante ruimtelijke ontwikkelingen sinds begin 2005 en toets deze ontwikkelingen aan de doelen van de Nota Ruimte; Geef, zo mogelijk regiospecifiek, aan welke ruimtelijke ontwikkelingen door burgers zijn ervaren en hoe zij deze ontwikkelingen waarderen.

Aanpak en tijdspad:

In 2005 zijn de beschrijvingen van ruim 60 indicatoren in concept opgeleverd. Bovendien is een extern concept van een samenvattend rapport opgeleverd en verzonden naar verschillende commentatoren. In de 1^e helft van 2006 ligt de nadruk op omvorming en presentatie van deze producten tot een eindrapport en een actualisatie en uitbreiding van het MNC. In de 2^e helft van het jaar staat een evaluatie geprogrammeerd.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Daniëlle Snellen, Hans Farjon, Rienk Kuiper, Nico Pieterse. 2006 Monitor Nota Ruimte. De opgave in beeld., Rotterdam/Den Haag: NAI Uitgevers/RPB-MNP.
Hans Farjon, Michiel van Eupen, Janneke Roos-Klein Lankhorst, Wim Daamen, Gilbert Maas & Titus

Weijsschede. (2006) 'Kernkwaliteiten Nationale Landschappen op kaart gezet. Milieu-Natuurplanbureau/Alterra (CD Rom).

Farjon, J.M.J. & D. Snellen (2006) Monitor Nota Ruimte: de opgave verkend. RO magazine, jaargang 24, nummer 7/8, augustus 2006, p.22-24.

Niet, R. de & J.M.J. Farjon (2006) 'Groen in stedelijke omgeving onder druk' RO magazine, jaargang 24, nummer 7/8, augustus 2006, p.25-26.

Franken R; Gaalen F van; J.M.J. Farjon (2006); 'Meer Ruimte voor Water' RO magazine, jaargang 24, nummer 7/8, augustus 2006, p.30-31

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De resultaten zijn gebruikt voor de aanpassing van de Uitvoeringsagenda Nota Ruimte. Minister VROM heeft om een tweede meting in 2008 gevraagd.

Projecttitel: Programma Beheer

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Programma Beheer
Projectnummer:	5230015-10 t/m 5230015-16
Projectleider:	Marlies Sanders
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	01-12-2007

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	Alterra 607,0	Alterra 542,8	Alterra 64,3
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	607,0	542,8	64,3
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

Kennisbehoefte doelgroep:
 Wat zijn de ecologische resultaten van het via Programma Beheer en SBB uitgevoerde natuurbeheer op de korte en de lange termijn?

Doelstelling van het onderzoek:
 In de kaderbrief 2006 wordt aan het Natuurplanbureau gevraagd een ecologische evaluatie uit te voeren in 2006. De Minister van LNV heeft zo'n evaluatie van het Programma Beheer toegezegd aan de Tweede Kamer in 2007.

Aanpak en tijdpad:
 In diverse deelstudies worden gegevens over beheersinspanningen en ecologie verzameld en bewerkt. Dit moet leiden tot conclusies omtrent de effecten van beheer in het terrein. In eerste instantie wordt een analyse gedaan op monitoringsgegevens die gericht zijn op de pakketeisen om in beeld te brengen in hoeverre de beheerders aan de eisen van de regeling voldoen. In tweede instantie wordt ook een analyse gedaan op gegevens die de achterliggende natuurdoelen in beeld brengen om na te gaan in hoeverre met het Programma Beheer de natuurdoelen van het beleid bereikt (gaan) worden.

tijdpad
 projectplan november 2005
 deelprojectplannen januari 2006
 extern concept december 2006
 rapport Evaluatie programma Beheer mei 2007
 achtergronddocumenten mei 2007
 nazorg

Beoogde en bereikte resultaten en producten:
 MNP 2007, Evaluatie regelingen natuurbeheer; Programma Beheer en Staatsbosbeheer

De Knegt, B., & H.W.B. Bredenoord, J. Wiertz & M.E. Sanders 2006. Monitoringsgegevens voor het natuurbeheer anno 2005. WOT werkdocument 22.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

- De natuurkwaliteit in de reservaten (SN, SBB) is de laatste 15 jaar duidelijk gestegen. De investeringen hebben een positief effect gehad
- Realisatie van pakketeisen en natuurdoelen in de reservaten lijken haalbaar met het huidige SN/SBB-beheer op langere termijn, als de vereiste milieucondities aanwezig zijn. Dit geldt ook voor de natuurdoeltypen.
- Weidevogeldoelen in SAN-gebieden, zijn met het huidig beheer niet haalbaar, en vereisen zwaarder beheer, betere allocatie en betere milieucondities.
- Output-sturing in de sinds 2000 vernieuwde regelingen heeft een duidelijker, maar vrij ingewikkelde, relatie gegeven tussen doel-middel-resultaat.

Projecttitel: Kennismanagement

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Kennismanagement
Projectnummer:	5230017-08
Projectleider:	Harm Houweling
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	74,0	69,5	4,5
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	74,0	69,5	4,5
Overig (indien van toepassing)		nvt	Nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> De unit WOt Natuur & Milieu moet een deskundige en betrouwbare partner zijn bij de uitvoering van wettelijke onderzoekstaken door Wageningen UR voor het ministerie van LNV op het beleidsterrein Natuur en Milieu. De WOt NM moet daarom zorgen voor efficiënte en effectieve kennisprocessen in de kennisketen die onderzoek en beleid verbindt, i.h.b. de schakel tussen Wageningen UR en het Milieu en Natuurplanbureau (MNP)</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Doel van het project is de wijze waarop we met kennis omgaan te verbeteren dan wel te vernieuwen om zo de rol van WOt NM als deskundige en betrouwbare partner bij de uitvoering van wettelijke onderzoekstaken voor het ministerie van LNV op het beleidsterrein Natuur en Milieu te versterken.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Om de doelstelling te realiseren worden drie onderdelen opgepakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verbeterplan kennisprocessen WOt NM ▪ Kwaliteitszorg data en modellen; bijdrage aan het project KwaliteitsSlag (projectleider Halbertsma) ▪ Uitvoering verbetering kennisprocessen Programma Commissie Natuur ▪ Pijlersdag 2006; bijdrage aan de organisatie van het symposium "Investeren in landschap, de moeite waard?"
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het verbeterplan kennisprocessen WOt NM zal medio 2007 verschijnen. ▪ Het project KwaliteitsSlag (Halbertsma) bestaat uit 23 deelprojecten die afzonderlijk zullen rapporteren. De interne audit van is voor vier van de 19 modellen en bestanden gereed en wordt in het 2^e kwartaal van 2007 afgerond. De auditverslagen zijn voor interngebruik (MNP/WUR). ▪ De verbetering van de kennisprocessen Programma Commissie Natuur is vastgelegd in de

voorbereidende stukken en verslagen van de maandelijkse bijeenkomsten van de Commissie. Een beknopt verslag van de kennismarkt die in maart 2006 heeft plaatsgevonden is te vinden op de website van de WOt NM <http://www.wotnatuurenmilieu.wur.nl> > publicaties > WOt's new > mei 2006

- Een beknopt verslag van de pijlersdag is te vinden op de website van de WOt NM <http://www.wotnatuurenmilieu.wur.nl> > publicaties > WOt's new > special "Investeren in landschap, de moeite waard?"

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Het beschikbaar maken, verspreiden en toepassen van kennis voor belanghebbenden als MNP en LNV is de primaire taak van de WOt NM. Het verbeteren van de processen die deze activiteiten ondersteunen is een succesbepalende factor voor de WOt NM en zal de tevredenheid van opdrachtgevers, partners en opdrachtnemers verhogen.

Projecttitel: Communicatie 2006

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Communicatie 2006
Projectnummer:	5230018-04 en LEI 20740
Projectleider:	Bram ten Cate
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	Alterra 125,0 LEI 13,2	Alterra 118,8 LEI 14,1	Alterra 6,2 LEI -0,9
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	138,2	132,9	5,3
Overig (indien van toepassing)		Nvt	Nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> De overheid heeft kennis nodig over natuur, landschap en milieu in de context van het bestuur, de economie en de samenleving. De WOT Natuur & Milieu verzorgt deze informatie voor met name LNV en het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP). Dit project speelt daarin een cruciale rol</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Doel van dit project is om de interne en de externe communicatie van de WOT Natuur & Milieu in zijn algemeenheid en voor het Programma WOT-04-394 (Natuurplanbureaufunctie) in het bijzonder met de doelgroep te vergroten. Doel is ook om de betrokkenheid van medewerkers die werken of willen gaan werken voor de WOT Natuur & Milieu te vergroten. Ten slotte is het belangrijk dat de WOT Natuur & Milieu zich binnen Wageningen UR profileert als WOT-unit (Wettelijke OnderzoeksTaken). Dit alles binnen de randvoorwaarden die het WOT-statuut stelt aan de communicatie.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Het project is een continu proces. Belangrijkste activiteiten in 2006:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het ontwikkelen en uitvoeren van een communicatiestrategie en –beleid, incl. onderzoek naar het succes in het eerste jaar van het communicatiebeleid en het geïntegreerd inzetten van communicatiemiddelen voor de WOT Natuur & Milieu • Het uitgeven, beheren en verspreiden van publicaties van de WOT Natuur & Milieu, zoals studies, rapporten, werkdocumenten, nieuwsbrieven en jaarbericht (incl. schrijven, redigeren), en overige publicaties van (onderdelen) van de WOT Natuur & Milieu. • Het onderhouden van de website www.wotnatuurenmilieu.wur.nl en www.kennisonline.wur.nl incl. het schrijven van (pers)berichten hiervoor (E-news versie van Kennis Online). • Het mede-inhoud geven en organiseren, van workshops en/of bijeenkomsten.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

- Het project heeft in 2006 geresulteerd in een duidelijke, heldere communicatie voor opdrachtgevers en (toekomstige) medewerkers. De WOT Natuur & Milieu heeft zich zichtbaar geprofileerd.
- Verschenen rapportages: Nieuwsbrief WOT's new (7), WOT-rapporten (ca. 4), WOT-werkdocumenten (ca. 10), overige publicaties (o.a. Jaarboek).
- Verder zijn de websites van de WOT N&M en Kennisonline actueel gehouden. In de themanummers van Kennisonline is voortdurend aandacht geweest voor WOT-onderzoek. Aantal berichten in E-news: 14.
- Bijdragen (organisatie en facilitatie) aan de Kennismarkt, Symposia (o.a. over Landschap en Natuur & Economie), Workshops en lunchbijeenkomsten

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Het project draagt bij aan een onderzoeksopdracht van LNV en het MNP. De resultaten dragen bij aan de kennis voor de ontwikkeling, uitvoering en ondersteuning van beleid en beheer. Deze kennis wordt onder meer gebruikt in de meer beleidsgerichte publicaties van het MNP, zoals de Natuurbalans, de Milieubalans en (thematische) verkenningen en quick scans.

Projecttitel: Andere kijk natuur

Programma WOT-04-394

Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Andere kijk natuur
Projectnummer:	5230018-05
Projectleider:	Arjen Buijs
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	33,0	15,8	17,1
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	33,0	15,8	17,1
Overig (indien van toepassing)		Nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Bij dit project is er niet zozeer sprake van het beantwoorden van onderzoeks- of kennisvragen. Naar aanleiding van onderzoek naar de beleving van de Nederlandse natuur door allochtonen en door jongeren worden feiten hieromtrent (gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek) samengevat en bediscussieerd. Hieraan worden meningen (van voor het onderwerp relevante gastschrijvers) toegevoegd. Dit alles gebeurt in een voor beleidsmakers en overige betrokkenen toegankelijke vorm.

Doelstelling van het onderzoek:

Het doel van het project is de resultaten van dit en overig relevant onderzoek toegankelijk te maken voor beleidsmakers en voor maatschappelijk betrokkenen. Daarnaast worden vanuit verschillende invalshoeken mogelijke oplossingen voor gesignaleerde knelpunten aangedragen.

Aanpak en tijdpad:

Aanpak:

- 4 inhoudelijke hoofdstukken worden afgewisseld met bijdragen van 4 gastschrijvers.
- De thema's van de hoofdstukken:
 1. inleidend hoofdstuk met daarin aandacht voor (ervaren) bedreiging van het draagvlak voor natuurbeleid – demografische ontwikkelingen – onderwerpen van onderzoek – begrippen nader toelicht – leeswijzer
 2. 'een allochtone blik op Nederlands groen', waarin aandacht voor (recreatie)gedrag, achtergrondkenmerken, natuurbeelden, landschapsvoorkeuren van allochtonen in relatie tot draagvlak voor natuurbeleid
 3. 'met jonge ogen kijken' - eenzelfde hoofdstuk als H2, maar dan met betrekking tot jongeren.
 4. zijn de andere manieren van kijken en beleven bedreigend of juist verrijkend (voor/van het draagvlak voor natuurbeleid)? We doen suggesties voor handelingen waarmee de besproken doelgroepen naar de natuur kunnen worden gehaald én suggesties met als doel het beleid ook op

deze doelgroepen af te stemmen.

- De onderwerpen van de bijdragen van de gastschrijvers zijn:
 1. 'draagvlak' voor natuurbeleid (bijdrage van Bram van de Klundert)
 2. wat allochtonen 'zoeken' en 'missen' in de Nederlandse natuur (bijdrage van Serdar Köker)
 3. wat jongeren 'zoeken' en 'missen' in de Nederlandse natuur (bijdrage van Wouter Leer)
 4. 'handelingsperspectief' (bijdrage van Kris van Koppen)

Tijdpad:

De deadline van fase 3 van het projectplan, het aanbieden van een concept deelrapportage, is vastgesteld op half februari 2007 in plaats van half december 2006. Zoals het er nu naar uitziet, zullen dan ook de gastbijdragen klaar zijn zodat er een totaalconcept kan worden aangeboden (fase 4.1). Er is geen zicht op eventuele wijzigingen in het verdere traject.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Buijs, A.E. M. Custers, F. Langers: Een andere kijk op natuur. Wot studie nr 5 (2007)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

pm

Projecttitel: DUIN (Duurzame informatievoorziening Milieu- en Natuurplanbureau)

Programma WOT-04-394			
Resultaten 2006 per project			
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie		
Projecttitel:	DUIN (Duurzame informatievoorziening Milieu- en Natuurplanbureau)		
Projectnummer:	5230019-05 en 5230019-06		
Projectleider:	Marc Hoogerwerf		
Uitvoerende instellingen:	Alterra		
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur		
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud		
Startdatum:	01-01-2006		
Einddatum:	31-12-2006		
Bedragen in € x 1000	Beschikbaar in 2006	Gerealiseerd in 2006	Doorgeschoven naar 2007
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	217,0	190,1	26,9
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	217,0	190,1	26,9
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt
<i>Kennisbehoefte doelgroep:</i>			
Voor het uitbrengen van de MNP producten Natuurbalans, Natuurverkenningen, Milieubalans en Milieuverkenningen is het cruciaal dat alle onderzoekers via een gezamenlijke infrastructuur kunnen beschikken over een eenduidige verzameling basisgegevens van hoge kwaliteit die door alle onderzoekers in alle producten kan worden toegepast.			
<i>Doelstelling van het onderzoek:</i>			
Dit project beoogt de gemeenschappelijke informatie infrastructuur en de gegevensvoorziening voor de Natuur- en Milieuplanbureaufunctie te organiseren en de communicatie daarover te verbeteren. Dit kan worden bereikt door:			
<ul style="list-style-type: none"> • Het verzorgen van een adequate gegevensinwinning voor de MNP-projecten gericht op natuur, milieu en ruimte (NB2006, NVK, MB, MV) • Communicatie met MNP onderzoekers over de beschikbare infrastructuur voor de vestiging Bilthoven en Wageningen • Het stimuleren van een efficiënt gebruik van de gezamenlijke infrastructuur • Het in gang zetten van benodigde verbeteringen aan deze gezamenlijke informatie-infrastructuur • Het initiëren van kwaliteitsverbetering van essentiële (natuur)bestanden 			
<i>Aanpak en tijdpad:</i>			
De activiteiten voor 2006 zijn onderverdeeld in 7 deelprojecten			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Beheer informatie-infrastructuur 2. Verwerving bestanden 3. Invulling inbreng data en datastructuur van DUIN Datacatalogus 			

4. Technische infrastructuur
5. Informatiekaart Natuur, Milieu & Ruimte
6. Plan voor kwaliteitsverbetering van essentiële (natuur)bestanden
7. Coördinatie & communicatie

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Rapportages:

- DUIN: De pijlers onder de brug, Adviezen voor samenwerking en informatievoorziening, Scompany, 2006
- Draaischijf Informatie Natuur, Milieu en Ruimte, projectgroep DUIN, januari 2007
- Informatiekaart Natuur, Milieu en Ruimte, projectgroep DUIN, januari 2007

Websites:

- Online DUIN catalogus (<http://duin.natuurgegevens.nl/Portal/>)
- Kennissite Natuur, Milieu en Ruimte, projectgroep DUIN, 2006

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De voor MNP producten noodzakelijke gegevens zijn via een gezamenlijke infrastructuur op een eenduidige manier beschikbaar voor MNP onderzoekers in Wageningen en Bilthoven.

Projecttitel: Hotspots verdrogingsdatabase

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Hotspots verdrogingsdatabase
Projectnummer:	5230020-10
Projectleider:	Jan Clement
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	12,9	12,9	0
Reguliere programmagelden			
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	12,9	12,9	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Ten behoeve van aanpak verdroging natuurgebieden was er bij LNV behoefte om plannen te kunnen toetsen of deze voldoen/aansluiten bij internationale verplichtingen en nationale ambities. Daartoe is door LNV aan MNP gevraagd een (GIS)database te ontwikkelen die per gebied aan de hand van een reeks (ecologische) kenmerken de kansen en bedreigingen in beeld brengt.

Doelstelling van het onderzoek:

Ontwikkelen van een (GIS)database waarmee op basis van o.a. ecologische kenmerken een indeling gemaakt kan worden voor prioritering verbetering van de waterhuishouding binnen het natuurgebieden.

Aanpak en tijdpad:

Alle relevante GIS-kaarten worden samengebracht in een (GIS)database met een resolutie van 25m daarin verschillende aggregatie niveaus naar gemeente, gebieden en resolutie (250m). De doorlooptijd was krap 6 weken voor het aanmaken van de (GIS)database, de rapportage is door het MNP verzorgd.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

1. Rapport: Hotspotkaart verdrogingsbestrijding. Bilthoven, Milieu en Natuur Planbureau, Rapport 500402002/2006, G.P. Beugelink et al. 2006
2. Gisdatabase: Hotspotkaart verdrogingsGISdatabase met voor elk gebied ecologische kenmerken (intern gebruik MNP)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Met de Hotspotkaart verdrogingsdatabase is het goed mogelijk prioritering aan te brengen in verdroogde gebieden op basis van ecologische criteria.

Projecttitel: Recreatieonderzoek NPB

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureauafunctie
Projecttitel:	Recreatieonderzoek NPB
Projectnummer:	5230020-11
Projectleider:	Karin Sollart
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	20,0	5,2	14,8
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	20,0	5,2	14,8
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Deelname sinds 2004 van de WOT-Natuur en Milieu (voorheen het NPB-W) aan het Monitoringsonderzoek naar dagrecreatie van het bureau ContinuVrijtijdsOnderzoek (CVTO).</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Bijdrage aan structurele datavoorziening op het gebied van recreatie en vrijetijdsbesteding in relatie tot natuur en landschap / groen ten behoeve van MNP-producten.</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> Doorlopende participatie in het CVTO- onderzoek t.b.v. kennis voor het MNP op het gebied van recreatie en vrijetijdsbesteding in relatie tot natuur en landschap / groen ten behoeve van MNP-producten..</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Bijdragen aan MNP-producten, zoals Natuurbalansen en Verkenningen.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> De doelgroep is intern: MNP- projectleiders Doorwerking is te verwachten m.b.t. kennisvoorziening op gebied van recreatie voor MNP-producten</p>

Projecttitel: Secretariaat WOT N&M

Programma WOT-04-394			
Resultaten 2006 per project			
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie		
Projecttitel:	Secretariaat WOT N&M		
Projectnummer:	5230021-04		
Projectleider:	Marjon Hinssen		
Uitvoerende instellingen:	Alterra		
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur		
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud		
Startdatum:	01-01-2006		
Einddatum:	31-12-2006		
Bedragen in € x 1000	Beschikbaar in 2006	Gerealiseerd in 2006	Doorgeschoven naar 2007
Budget doorgeschoven uit 2005	16,6	16,6	0
Reguliere programmagelden	55,0	47,5	7,5
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	71,6	64,1	7,5
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt
Kennisbehoefte doelgroep: N.v.t.			
Doelstelling van het onderzoek: Het project 'Secretariaat' faciliteert de uitvoering van de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu bij DLO en taken van het Milieu- en Natuurplanbureau vestiging Wageningen.			
Aanpak en tijdpad: Het secretariaat vervult de volgende taken: <ul style="list-style-type: none"> • Afspraken maken en agenda's bijhouden • Archief functie • Ondersteuning projectleiders • Bereikbaarheid medewerkers verzorgen • Verlof- en ziekte registratie • Telefoon en mail beantwoorden • Bestellingen t.b.v. de afdeling • Adresbestand bijhouden 			
Beoogde en bereikte resultaten en producten: Het project heeft een procesmatig karakter. De beoogde taken zijn uitgevoerd, daar waar het nodig was in het proces.			
Doorwerking resultaten naar doelgroepen: n.v.t. (vanwege intern project)			

Projecttitel: Management 394, 2006

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Management 394, 2006
Projectnummer:	5230022-05 en LEI 20628
Projectleider:	Paul Hinssen, Alterra en Floor Brouwer, LEI
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	Alterra 105,0 LEI 49,0	Alterra 79,0 LEI 31,7	Alterra 26,0 LEI 17,3
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	154,0	110,7	43,3
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Het project heeft geen kennisdoel. De sturing, planning en control zijn gericht op een effectieve en efficiënte inzet van middelen en uitvoering van de projecten van de Natuurplanbureaufunctie.

Doelstelling van het onderzoek:

Een effectieve en efficiënte inzet van middelen en uitvoering van de projecten van de Natuurplanbureaufunctie.

Aanpak en tijdspad:

Het programmamanagement bestaat uit sturing, planning en control. Dit omvat de volgende activiteiten: kennisnemen van informatie uit departementen (LNV, VROM, V&W), toepassing van wet- en regelgeving (WOT en ander juridisch kader), implementatie van overeenkomsten (zoals uitvoeringsovereenkomst WOT-advisering N&M, DK sturing), deelname aan sturingsoverleg (Commissie van Toezicht WOT-M&N), opstellen strategisch plan, meerjarenprogramma, jaarplan, begroting (o.b.v. DK jaarplancyclus), voortgangs en evaluatierapportage en onderhouden en toepassen kwaliteitsmanagementsysteem.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

- WOT werkdocumenten 15: WOT Natuur & Milieu Werkplan 2006
- WOT werkdocumenten 26: Jaarrapportage 2005 WOT-04-394, Natuurplanbureaufunctie.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Vanuit het programmamanagement is bijgedragen aan de stroomlijning van de werkprocessen van de onder dit programma vallende projecten, en is gezorgd dat de projecten conform de eisen van het WOT statuut zijn uitgevoerd. Per project is de communicatie hierover via de contactpersoon van het Milieu- en Natuurplanbureau geregeld.

Projecttitel: Balansen op de weegschaal

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Balansen op de weegschaal
Projectnummer:	5232639-01
Projectleider:	Madeleine van Mansfeld
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2004	18220	18220	0
Reguliere programmagelden			
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	18220	18220	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Metabalansen van 8 jaar natuurbalansen 1998-2005 over inhoud, vorm, verschuivingen in inhoud, inzichten en accenten ; Hoe heeft de natuurbalans gerageerd op de maatschappelijke ontwikkelingen en verschuivingen, wat waar de belangrijke thema's. op welke wijze zijn graadmeters voor natuur en landschap aan de orde gekomen en hoe heeft signalering en monitoring plaatsgevonden.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Nut van het project voor de doelgroep/probleemhouder. (In één zin) Evaluatie en evaluatieinstrumentarium voor schrijvers, lezers en gebruikers van de natuurbalansen; Voldoen de natuurbalansen aan beoogde doelen, , wat valt er op wat valt er te verbeteren.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> De balansen over de afgelopen 8 jaar, alsmede beleidsreacties en waar mogelijk berichten in de pers zijn geanalyseerd en beoordeeld op steeds terugkerende boodschappen, verschuivende inhoud, trends, andere inzichten, evenzo op punt beleidsreacties en berichten in de pers. De analyse en interpretatie daaropvolgend poogt grote lijnen aan te geven als opstap voor externe auteurs in fase 2.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Titel: Balansen op de weegschaal, terugblik op acht jaren natuurbalansen (1197-2005) Madeleien van Mansfeld, Jan Klijn, Wageningen Alterra December 2006 Verschijnt in de serie Wot studies en rapporten , • CD Ondeliggende werkmethode en excel databestand voor gebruik door Wot team schrijvers natuurbalans Madeleine van Mansfeld Wageningen Alterra December 2006
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Rapportage en PPT en database toepassing voor schrijfteam natuurbalands 2007 Rapportage tbv schrijvers, lezers en gebruikers van de natuurbalansen.</p>

Projecttitel: Koppeling FIONA Natuurplanner

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Koppeling FIONA Natuurplanner
Projectnummer:	LEI 20460 en 5233150-01
Projectleider:	Raymond Schrijver, LEI en Albert Corporaal, Alterra
Uitvoerende instellingen:	LEI en Alterra
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	20,6	19,9	0,7
Reguliere programmagelden			
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	20,6	19,9	0,7
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Op welke wijze kan in FIONA (Farm based Integrated Optimization model for Nature and Agriculture) de relatie tussen beheer en natuurkwaliteit worden weergegeven.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het onderzoek levert een (of meerdere) geschikte methode(n) voor koppeling van FIONA aan een natuurkwaliteitsindex voor wat betreft de flora, bijvoorbeeld een index zoals die nu in de natuurplanner is opgenomen.</p>
<p><i>Aanpak en tijdspad:</i> In dit onderzoek staan drie methoden om een kwaliteitsindex voor vegetatie te berekenen centraal. Het onderzoek is uitgevoerd in 2006.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> De rapportage wordt opgenomen in het in 2007 te schrijven rapport over de kosteneffectiviteit van het beheer.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> In Fiona zal gewerkt worden met 'nichegetallen' die de kwaliteit van de vegetatie weergeven op basis van aanwezige stikstof, grondwaterstand en de zuurgraad.</p>

Projecttitel: Kwaliteitsslag FIONA

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Kwaliteitsslag FIONA
Projectnummer:	LEI 20539
Projectleider:	Rolf Groeneveld
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	15,9	15,9	0
Reguliere programmagelden			
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	15,9	15,9	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Inzicht in de bedrijfseconomische gevolgen van agrarisch natuurbeheer op melkveebedrijven. Het project beantwoordt hier indirect aan door de kwaliteit van het reeds bestaande model FIONA drastisch te verbeteren.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Kwaliteitsverbetering en documentatie van het bedrijfsmodel FIONA om ervoor te zorgen dat toekomstige projecten efficiënter kunnen worden uitgevoerd.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> In 2006 is het rapport afgerond. In dit rapport staat het model FIONA beschreven voor gebruikers en referenten.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Groeneveld, R.A. en R.A.M. Schrijver, 2006. <i>FIONA 1.0: Technical description</i>. WOt-werkdocument 36, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen, september 2006.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> De gerealiseerde toepassing is een bedrijfsmodel in GAMS voor de analyse van de bedrijfseconomische aspecten van agrarisch natuurbeheer.</p>

Projecttitel: Kosteneffectiviteit ontwikkeling optimaliseringsmodel

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Kosteneffectiviteit ontwikkeling optimaliseringsmodel
Projectnummer:	LEI 20596
Projectleider:	Tanja de Koeijer
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2005
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	10,7	6,2	4,5
Reguliere programmagelden			
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	10,7	6,2	4,5
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Het ontwikkelen van een methodiek waarmee de opschaling van de methodiek voor Kosteneffectiviteit van 'Natte Heide' kan worden uitgevoerd.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Aangeven op welke wijze de kosteneffectiviteit van gebieden kan worden vastgesteld, zodra rekening moet worden gehouden met meer dan een randvoorwaarde zoals bijvoorbeeld minimale oppervlaktes per natuurdoel.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Uitwerken optimaliseringsmodel dat gebruikt kan worden binnen de methodiek kosteneffectiviteit van het natuurbeleid.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Koeijer, T.J. de, K.H.M. van Bommel, M.L.P. van Esbroek, R.A. Groeneveld, A. van Hinsberg, M.J.S.M. Reijnen & M.N. van Wijk (2006) Methodiekontwikkeling kosteneffectiviteit van het natuurbeleid. De realisatie van het natuurdoel 'Natte Heide'. WOT-rapport 20</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> De modelaanpak is toegepast in het project kosteneffectiviteit van de EHS en wordt verder uitgewerkt in het project optimalisering biodiversiteit gericht op het toevoegen van biodiversiteitseffecten in de methodiek kosteneffectiviteit van het natuurbeleid.</p>

Projecttitel: LEI activiteiten & voorlopige hoofdstuk Draggers NB06

Programma WOT-04-394

Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	LEI activiteiten & voorlopig hoofdstuk Draggers NB06
Projectnummer:	LEI 20635
Projectleider:	Janneke Vader
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	169,1	169,1	0
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	169,1	169,1	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Centrale vraag voor dit deel van de Natuurbalans: Welke invloed hebben 'dragers' van de groene ruimte gehad op de veranderingen in de groene ruimte tussen circa 1990 en 2005? Daarbij is de aandacht vooral gegaan naar dynamiek in grondgebruik en grondgebruikers.

Doelstelling van het onderzoek:

Dit project beoogt zicht te geven op welke dragers er in de groene ruimte aanwezig waren in 1990 en in 2005, hun invloedssfeer, hun bijdrage aan de veranderingen in de groene ruimte en de invloed die het beleid daarop heeft gehad. De resultaten hebben als input gediend voor het hoofdstuk Drijvende krachten. Tevens zijn er bijdragen geleverd aan de Natuurbalanshoofdstukken *Natuurbeleid* (onderwerp particulier natuurbeheer), *Bouwen en Natuur* (onderwerp natuurcompensatie) en *Natuur en landschap voor mensen* (onderwerp betrokkenheid bij natuur).

Aanpak en tijdspad:

Het project werd onderverdeeld in de volgende fasen:

1. Selectie dragers
2. Definitie dragers
3. Analyse ontwikkelingen
4. Beleid versus realiteit
5. Rapportage tekstplannen
6. Boodschappen
7. Rapportage achtergronddocument

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Vader, J. en H. Leneman (redactie), Draggers landelijk gebied; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006, WOT-rapport 35, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur- en Milieu, Wageningen, 2006

Oerlemans, N., E. Hees, A. Guldemond, Agrarische natuurverenigingen als gebiedspartij voor versterking natuur, landschap en plattelandontwikkeling, Culemborg, september 2006 (publicatie in rapportage Draggers landelijk gebied (Vader en Leneman, 2006) en digitaal beschikbaar via www.clm.nl).

Milieu- en Natuurplanbureau, *Natuurbalans 2006*, Bilthoven, 2006

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De resultaten dienden als input voor de Natuurbalans 2006. Samenvattende conclusie: Het algemene beeld is dat het landelijk de afgelopen 15 jaar langzaam kleiner is geworden onder invloed van de stad; de activiteiten in dat gebied zijn in diversiteit toegenomen en dat is in het landschap terug te zien. Boeren produceren naast voedsel natuur en landschap, en daaraan gerelateerde producten, bijvoorbeeld voor de recreant. Wonen en recreëren in het landelijk gebied worden belangrijker en zorgen voor verandering van het landschap in zoele positieve als negatieve zin.

Projecttitel: Thematisch Assesment II 2006

Programma WOT-04-394

Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Thematisch Assesment II 2006
Projectnummer:	LEI 20640
Projectleider:	Tanja de Koeijer
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	180,0	158,9	21,1
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	180,0	158,9	21,1
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:
 Wat is de deelnamebereidheid aan agrarisch en particulier natuurbeheer en wat is het effect van veranderingen in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid daarop?

Doelstelling van het onderzoek:
 Doel is een ex-ante evaluatie (natuurkwaliteit, deelname particulieren/agrariërs, kosten korte/ lange termijn) van de omslag in het natuurbeleid van minder verwerving naar particulier- (functiewijziging) en agrarisch natuurbeheer en het aangeven van opties voor beleid. De ex-ante evaluatie is gericht op de gevolgen van de herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid op de omslag. De verkenningen zullen grotendeels worden uitgevoerd met Fiona een bedrijfseconomisch optimalisatiemodel.

Aanpak en tijdspad:
 Het project wordt onderverdeeld in de volgende deelprojecten:

1. Coördinatie en rapportage TAIL
2. Deelnamebereidheid SN en/of SAN plus scenario GLB (valt onder ander projectnummer)
3. Kosteneffectief beheer nieuwe hectares EHS plus scenario GLB
4. Beleidsalternatieven voor SAN en effecten op kosten plus deelnamebereidheid
5. Deelnamebereidheid en knelpunten SN (enquête)
6. Waarborging continuïteit SAN
7. Juridische waarborging planologische bescherming

Beoogde en bereikte resultaten en producten:
 Geannoteerde inhoudsopgave: De Koeijer, T.J., Van aankoop naar Beheer; Verkenning kansrijkheid omslag natuurbeleid II, MNP rapport (concept)
 De deelprojecten zijn in gang gezet zodanig dat begin 2007 de benodigde resultaten beschikbaar komen om te worden opgenomen in het rapport Van Aankoop naar beheer

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:
 De resultaten t.a.v deelnamebereidheid komen begin 2007 beschikbaar

Projecttitel: Kosteneffectiviteit

Programma WOT-04-394			
Resultaten 2006 per project			
Programmathema:	Natuurplanbureauafunctie		
Projecttitel:	Kosteneffectiviteit		
Projectnummer:	LEI 20641		
Projectleider:	Tanja de Koeijer		
Uitvoerende instellingen:	LEI		
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur		
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud		
Startdatum:	01-01-2006		
Einddatum:	31-12-2006		

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	38,0	38,0	0
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	38,0	38,0	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Wat zijn, per natuurdoel, de kosten voor het realiseren dan wel behouden van duurzame instandhoudingscondities in de onderscheiden gebiedseenheden.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Het verzamelen en operationaliseren van de data en het instrumentarium waarmee de kosteneffectiviteit van de EHS bepaald kan worden. Hierbij wordt uitgegaan van het realiseren van de instandhoudingscondities in elk te beschermen natuurgebied behoudens de ruimtelijke conditie voor zover die beperkt worden door de begrenzing van de EHS.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Het project kent drie fasen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opstart 2. Uitvoering 3. Rapportage
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> De Koeijer, T.J., K.H.M. van Bommel, J. Clement, R.A. Groeneveld, A. van Hinsberg, J.J. de Jong, K. Oltmer, M.J.S.M. Reijnen en M.N. van Wijk (2007) Kosteneffectiviteit terrestrische EHS, WOT Natuur en Milieu rapport nr. XX, Wageningen (in voorbereiding).</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Met de ontwikkelde methode kunnen vraagstukken op het gebied van de kosteneffectiviteit van gebieden in de EHS worden geanalyseerd.</p>

Projecttitel: Economie data en modellen natuurbeheer 2006

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Economie data en modellen natuurbeheer 2006
Projectnummer:	LEI 20642
Projectleider:	Tanja de Koeijer
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	8,2	8,2	0
Reguliere programmagelden	20,0	12,1	7,9
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	28,2	20,3	7,9
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Ontwikkeling economische instrumenten ten behoeve van het onderzoeksprogramma WOT-natuur en milieu thema Economie.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> T.a.v. de koppeling van databestanden: Draagvlak beleidsmatig en binnen de relevante organisaties voor koppeling van databestanden plus een uitgevoerd project gericht op het opzetten van een dergelijke koppeling. Uitbreiding Bosbouwnet naar andere natuurbeheerders gericht op analyse in 2007.</p> <p>T.a.v. de toepassing van Fiona Draagvlak zowel beleidsmatig als wetenschappelijk voor de toepassing van Fiona voor evaluatievraagstukken van het natuurbeleid.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Het project kent de volgende onderdelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koppeling databestanden economie-ecologie (Financiering zoeken voor en opstarten project gericht op aanpak van koppeling, begeleiding, deelname en uitbreiden netwerk) 2. Uitbreiding BUS naar andere natuurbeheerders (Begeleiding project uitbreiding en lid BC CEI) 3. Ontwikkeling Fiona (Realiseren artikel voor Agricultural Systems, en presentaties intern LEI en MNP, binnen platform Natuur en economie, coördinatie projecten met Fiona en vraagarticulering voor 2007)
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Schrijver R.A.M., P.B.M. Berentsen, R.A. Groeneveld, A. Corporaal and T.J. de Koeijer (2006) Development</p>

of nature-oriented dairy farm systems with an optimization model: the case of 'Farming for nature' in 'de Langstraat', the Netherlands, German Journal of Agricultural Economics 55: 5/6 pp 280-289.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Project gericht op koppeling weidevogeldata aan boekhoudgegevens van het LEI.
Uitbreiding bosbouwnet is een feit en heeft draagvlak

Projecttitel: Begeleidingsgroep Natuur en Economie

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureau functie
Projecttitel:	Begeleidingsgroep Natuur en Economie
Projectnummer:	LEI 20664
Projectleider:	Geert Woltjer
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	20,0	15,7	4,3
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	20,0	15,7	4,3
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Externe toets op de onderzoeken op het terrein van 'Natuur en Economie', omdat dit niet als "core-business" van het MNP kan worden beschouwd.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Voortzetten van de activiteiten van de begeleidingsgroep Natuur en Economie in 2006 - met deelname van externe deskundigen waar dat relevant is - extra aandacht voor kwaliteit van vergaderingen - organisatie van een mini-symposium</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Het project kent twee fasen: Fase 1. Twee bijeenkomsten van de Begeleidingsgroep, waarbij concept rapporten worden besproken en wordt nagedacht over de agendering van relevant onderzoek op het gebied van natuur en economie. De notulen worden teruggekoppeld naar de relevante belanghebbenden. Fase 2. Organisatie mini-symposium Natuur en Economie op 30 november 2006</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Notulen van de vergaderingen en het mini-symposium zijn opgemaakt.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> De notulen zijn verstuurd naar de projectcoördinatoren van wie de projecten besproken zijn, en andere belanghebbenden.</p>

Projecttitel: Kennismanagement Natuur en Economie

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureau functie
Projecttitel:	Kennismanagement Natuur en Economie
Projectnummer:	LEI 20712
Projectleider:	Floor Brouwer
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005	51,1	51,1	0
Reguliere programmagelden	3,9	0,2	3,7
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	55,0	51,3	3,7
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Doorvertaling van het onderbouwend onderzoek voor de producten van het MNP, gericht op het kennisveld Economische context van natuur.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Management van het onderdeel Economie in het onderbouwend onderzoek dat een effectieve basis voor de wettelijke producten van MNP vormt.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bijeenkomst PCN (inclusief voorbereiding en nazorg) • Begeleiding onderbouwend onderzoek Economie 2006 • Deelname begeleidingsgroep Natuur en Economie • Meerjarenvisie Economie (2006-2010)
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Afronding onderbouwend onderzoek 2006; - Werkprogramma 2007 (onderbouwend onderzoek); - Symposium natuur en economie (met ongeveer 50 deelnemers vanuit beleid en onderzoek).
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Doorvertaling onderbouwend onderzoek naar wettelijke producten (Natuurbalans, natuurcompendium) en producten als Verkenningen Nederland Later.</p>

Projecttitel: Informatienet Terreinbeheer onderdeel Natuurmonumenten

Programma WOT-04-394	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Informatienet Terreinbeheer onderdeel Natuurmonumenten
Projectnummer:	LEI 20754
Projectleider:	Jan Luijt
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2004			
Reguliere programmagelden			
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>			
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Periodieke informatie over de kosten van het beheer van bos- en natuurterreinen in Nederland.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i> Toegang krijgen en analyseren van de administratie van NM teneinde daaruit periodiek de relevante beheerskosten (en opbrengsten) te kunnen destilleren. Dit met het oog het verschaffen van inzicht in de werkelijke kosten en opbrengsten van het bos- en natuurbeheer in Nederland per terreintype.</p>
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Project voorbereid in 2006 (toegang verkregen en 1^e indrukken opgedaan). In 2007 wordt een procedure (inclusief de benodigde software) ontwikkeld, waarmee jaarlijks de beheerskosten van de belangrijkste doel- of terreintypen van NM in het Informatienet Terreinbeheer van het LEI kunnen worden ingelezen.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Opzet Informatienet Terreinbeheer. Overzicht ontwikkelingen tot en met 2006. Interne Notitie LEI, februari 2007.</p>
<p><i>Doorwerking resultaten naar doelgroepen:</i> Zie voor de gerealiseerde toepassing en de conclusies de verslagen van de begeleidingsgroep onder leiding van Ir. A.J.H. Willems (Unie van Bosgroepen). Verkrijgbaar bij Martien Voskuilen (LEI)</p>

Projecttitel: Agri Monitor 2006

Programma WOT-04-394
Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	Agri Monitor 2006
Projectnummer:	LEI 30803
Projectleider:	Walter van Everdingen
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	10,0	10,1	-0,1
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	10,0	10,1	-0,1
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

<p><i>Kennisbehoefte doelgroep:</i> Behoefte aan actuele informatie rond natuur- en milieuvraagstukken in de land- en tuinbouw.</p>
<p><i>Doelstelling van het onderzoek:</i></p> <p>De doelgroep voorzien van actuele informatie over natuur en milieuvraagstukken in de agrarische sector middels korte, handige artikelen. De artikelen zijn gebaseerd op</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) gegevens uit het Bedrijven-Informatie van het LEI (BIN) en andere databestanden, zoals prijzenstatistiek en handelsgegevens, die onder het programma CEI (Centrum voor Economische Informatievoorziening) vallen, en 2) op eerder binnen het LEI uitgevoerd onderzoek.
<p><i>Aanpak en tijdpad:</i> Dit project maakte deel uit van het 'moederproject' 30654 Agri-Monitor (LNV). In dat project vond uitgesmeerd over het gehele jaar onderzoek, redactie en publicatie van internet-artikelen en van een papieren nieuwsbrief plaats. In dit kleinere NMP-onderdeel zijn artikelen geschreven die enige relatie hadden met natuur en milieu, in ruime zin.</p>
<p><i>Beoogde en bereikte resultaten en producten:</i> Het beoogde en bereikte product is geweest de publicatie op zowel internet als in de nieuwsbrief Agri-Monitor (jaargang 12) van de volgende artikelen op het gebied van natuur- en milieu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ham, A. vd 'Ureumgehalte in melk', nr. 1 (januari/februari). - Luesink, H. 'Nederlandse veestapel gebruikt mineralen beter', nr.1 (januari/februari). - Vogelzang, T. 'Weidegang in de melkveehouderij', nr.1 (januari/februari). - Wijnands, J. 'Ketenkosten biologische gewassen', nr.1. (januari/februari). - Koning, M. 'Regionale Anticipatie Kaderrichtlijn Water', nr.1 (januari/februari).

- Jager, J. 'Biologische melkveehouderij: inkomen gestegen, lager dan gangbaar', nr.3 (mei/juni).
- Jager J. 'Biologische akkerbouw- en groentebedrijven: geen herstel inkomen', nr.3, (mei/juni).
- Luesink, H. 'Flinke verschuiving in bemestingstechnieken op bouwland', nr.4 (juli/augustus).
- Voskuilen, M. 'Agrarisch natuurbeheer', nr.5 (september/oktober).
- Doorneweerd, G., A. Beldman en G. Iepema 'BIOVEEM brengt duurzaamheid in beeld', nr.6 (november/december).
- Smit, B., H. Prins en E. Stilma 'Kleurrijke akkers: kans voor duurzamen teeltsystemen', nr.6 (november/december).

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Kennisdoorstroming van onderzoek naar doelgroep.

Projecttitel: BIN Land- en Tuinbouw 2006

Programma WOT-04-394

Resultaten 2006 per project

Programmathema:	Natuurplanbureaufunctie
Projecttitel:	BIN Land- en Tuinbouw 2006
Projectnummer:	LEI 30874
Projectleider:	Bernard Douma
Uitvoerende instellingen:	LEI
Doelgroep / Probleemhebber:	LNV-Natuur
Contactpersoon van de doelgroep:	Drs. H.E. Groenewoud
Startdatum:	01-01-2006
Einddatum:	31-12-2006

<i>Bedragen in € x 1000</i>	<i>Beschikbaar in 2006</i>	<i>Gerealiseerd in 2006</i>	<i>Doorgeschoven naar 2007</i>
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	75,0	69,3	5,7
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	75,0	69,3	5,7
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Beschikbaarheid representatief en betrouwbare data van 1500 bedrijven uit de primaire land- en tuinbouw als grondslag voor wetenschappelijk verantwoorde conclusies. Het betreft voor ruim 1100 bedrijven behalve financiële gegevens, ook gegevens over o.a. inkomen buiten bedrijf, verbruik van gewasbeschermingsmiddelen, antibiotica, meststoffen, organische mest en energie. Voor een deel van de bedrijven (300 tot 400) worden de data ingekocht via accountantskantoren en blijft de dataverzameling beperkt tot de financiële kengetallen.

Doelstelling van het onderzoek:

Een voortgezette dataverzameling binnen het Bedrijven Informatie Net (BIN) ten behoeve van de wettelijke onderzoekstaken.

Aanpak en tijdpad:

In het project wordt gewerkt aan het bijhouden van de administratie over 3 boekjaren. Elk van die 3 boekjaren is in een andere fase. In het "kalenderjaar"2006 wordt gewerkt aan de boekjaren 2004 (minimaal), 2005 en 2006

Het project is opgedeeld in de volgende activiteiten:

1. Vastlegging
2. Rapportage
3. Ondersteuning
4. Voorbereiding volgende boekjaren
5. Verbeteren communicatie
6. Leiding en coördinatie

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Opgeleverd over boekjaar 2005 een bestand met 1458 bedrijven, waarvan 997 met volledige registratie en 461 met beperkte registratie, incl. verslaggeving voor individuele deelnemers en bedrijfsvergelijkende overzichten.

Conceptrapport "biodiversiteit binden aan bedrijfsvoering" (werd gedeeltelijk uitgevoerd binnen dit project.)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Databank met gegevens over 2005 geüpdatet en beschikbaar gesteld voor gebruik in onderzoek.

KennisOnline

Programma WOT-04	
Resultaten 2006 per project	
Programmathema:	Alle WOT-04 programma's
Projecttitel:	Kennis Online (website, nieuwsbrief/ e-newsletter, infrastructuur Helpdesk n.v.t.
Projectnummer:	n.v.t.
Projectleider:	Frank Bakema, Bestuurscentrum
	1. Uitvoerende instellingen: Coördinatie en content-manager: Sieka Hogendorf(Wageningen UR Communication Services) Redactie nieuwsbrief/ e- newsletter: BO-clusterleiders, Gert van Manen (bladmanager), Frank Bakema (BC Wageningen UR). Productie nieuwsbrief/e-newsletter; uitgeverij Cereales, Wageningen Technische realisatie website: ICT-afdeling Facilitair Bedrijf Wageningen UR
	Elk BO-WOT-KB cluster heeft één of meerdere contactpersonen
Uitvoerende instellingen:	
Doelgroep / probleemhebber:	Beleidsmedewerkers LNV, beleidsmedewerkers overige ministeries, beleidsmedewerkers provinciale overheden, medewerkers NGO's en brancheorganisaties sectoren (productschappen, LTO etc), bedrijfsleven, (groene) onderwijsinstellingen.
Contactpersoon van de doelgroep:	Dr.ir. Tibbe Breimer, drs. Martine Ruijters, ir. Peter Keet (LNV-DK)
Startdatum:	01-01-2004
Einddatum:	Onbepaalde tijd

Bedragen in € x 1000	Beschikbaar in 2006	Gerealiseerd in 2006	Doorgeschoven naar 2007
Budget doorgeschoven uit 2005			
Reguliere programmagelden	18,4	18,4	
NAP-gelden			
Additionele LNV-projectgelden			
<i>Totaal LNV</i>	18,4	18,4	0
Overig (indien van toepassing)		nvt	nvt

Kennisbehoefte doelgroep:

Binnen het beleidsondersteunende onderzoek van Wageningen UR voor LNV speelt communicatie een belangrijke rol. Bij communicatie gaat het om 3 processen: Zenden, Consulteren en Interactie.

Binnen het project Kennis-Online komen al deze facetten aan bod:

- a. Zenden: via de website met programma- en projectinformatie (www.kennisonline.wur.nl), de nieuwsbrief Kennisonline en de e-newsletter worden LNV-beleidsmedewerkers geïnformeerd over de onderzoekprogramma's.
- b. Consulteren: via het helpdesk-loket op www.kennisonline.wur.nl kunnen LNV-medewerkers (ook degenen die niet direct bij het onderzoek betrokken zijn) op elk gewenst moment een vraag stellen (kleine vragen kunnen snel beantwoord worden, grote vragen vergen meer tijd).
- c. Interactie: via de website, de nieuwsbrief en/of de helpdesk kunnen LNV-medewerkers snel in contact komen met deskundigen van Wageningen UR.

Artikel 14 van de subsidievoorwaarden DLO-LNV stelt dat de resultaten van het door LNV gefinancierde onderzoek openbaar toegankelijk dienen te zijn (tenzij de minister beslist tot (voorlopige) geheimhouding). De website www.kennisonline.wur.nl is een instrument om de openbare toegankelijkheid van het onderzoek te faciliteren en onderzoeksresultaten te ontsluiten.

Doelstelling van het onderzoek:

Het doel van Kennis-online is het toegankelijk maken van kennis uit de onderzoekprogramma's van Wageningen UR voor LNV en de doelgroepen van LNV, en het stimuleren van de benutting daarvan.

Aanpak en tijdpad:

Website:

In 2006 richtten de activiteiten zich vooral op het actueel houden van de projectinformatie op de website en het doorvoeren van enkele technische verbeteringen.

In december 2006 waren de bezoekersaantallen van de website als volgt:

Aantal bezoekers website Kennisonline / week	December 2006
LNV	100
Wageningen UR	300
Overig	1000
totaal	1400

In de eerste helft van 2007 zal extra aandacht gegeven worden aan hernieuwde promotie van de website om de bekendheid te vergroten.

Magazine/nieuwsbrief:

Iedere maand vindt een redactievergadering plaats waaraan een (steeds wisselend) deel van de clusterleiders deelneemt. De coördinatie wordt uitgevoerd door de bladmanager van uitgeverij Cereales, een medewerker van Wageningen UR Communication Services en de stafafdeling Onderwijs- en Onderzoekstrategie. Toetsing van de inhoud van het blad vindt plaats door de stafafdeling Corporate Communicatie.

Het magazine kent 3 thema's. Elk thema verschijnt om de 3 maanden. In elk nummer staat vaak een specifiek beleidsonderwerp of maatschappelijk thema centraal. Het aantal (gratis) abonnees per december 2005 en 2006 bedroeg:

thema	Aantal in 2005	Aantal in 2006
Landelijk Gebied en Natuur	1460	1510
Duurzame Productie	1080	1183
Ketens, Voedsel en Diergezondheid	918	1060
totaal	3450	3753

In de eerste helft van 2007 zal extra aandacht gegeven worden aan hernieuwde promotie van het magazine om de bekendheid te vergroten.

Elektronische nieuwsbrief

De elektronische nieuwsbrief verschijnt elke 2 weken. De berichten voor de elektronische nieuwsbrief worden beoordeeld door een redactie. Cereales redigeert zonnig en verzorgt de

opmaak. Wageningen UR Communication Services verzorgt de mailing naar de abonnees.

In 2006 werden 189 berichten aangeleverd vanuit de BO-clusters en WOT-programma's. Berichten werden aangeleverd vanuit de BO-clusters Mest en Mineralen (vanaf 2007 Mineralen en Milieukwaliteit), Vitaal Landelijk Gebied, Verduurzaming Productie en Transitie, Economisch Perspectiefvolle Agroketens, Ecologische Hoofdstructuur, Biologische Landbouw en Plantgezondheid en de WOT-programma's Natuur- en milieuplanbureau, Centrum voor Genetische bronnen Nederland en Centrum voor Visserijonderzoek.

aantal e-newsberichten in 2006 vanuit BO-cluster en WOT-programma's

MM	VLG	VPT	EPA	EHS	BL	PG	Overige BO-clusters	WOT-NMPB	WOT-CGN	WOT-CVO	Overige WOT-programma	totaal
32	30	30	26	20	18	8	2	12	7	7	0	189

Het aantal (gratis) abonnees per december 2005 en 2006 bedroeg:

abonnees	Aantal in 2005	Aantal in 2006
LNV	188	225
Wageningen UR	371	463
Overig	94	360
totaal	653	1048

In de eerste helft van 2007 zal extra aandacht gegeven worden aan hernieuwde promotie van de elektronische nieuwsbrief om de bekendheid te vergroten.

Helpdesk

De helpdesk is een loket voor beleidsmedewerkers van LNV om op een eenvoudige snelle wijze kennisvragen te kunnen stellen aan Wageningen UR. Het gaat om vragen waarvoor een relatief beperkte inzet vanuit het onderzoeksbudget nodig is en die snel kunnen worden beantwoord.

De procedure is als volgt: via de website Kennisonline kunnen LNV-medewerkers een kort aanvraagformulier invullen en versturen naar één van de BO-clusters. Er wordt automatisch een bericht van ontvangst verstuurd naar de indiener. De clusterleider besluit of, en zo ja door welke medewerker(s) van Wageningen UR de vraag kan worden beantwoord. In een aantal clusters worden vragen ook beoordeeld door het clusterbestuur en/of LNV-contactpersonen.

Indien een helpdeskvraag in behandeling wordt genomen, wordt de indiener binnen enkele dagen in contact gebracht met de desbetreffende medewerker van Wageningen UR.

De beantwoording van de helpdeskvragen wordt gefinancierd uit de "vrije ruimte". Dit is een budget binnen het onderzoekscluster dat is gereserveerd voor kennisvragen die gedurende de loop van het jaar opkomen.

Uit een in 2005 uitgevoerde evaluatie bleek dat ruim 80% van de helpdeskvragen beantwoord wordt in het kalenderjaar. Bij de overige 20% blijkt dat:

- de vraag na indiening niet meer actueel of urgent is;
- de vraag een zondig grote omvang heeft dat ze niet vanuit het helpdeskbudget kan worden beantwoord. Meestal wordt de vraag dan opgenomen in het lopende of komende werkplan van het cluster;
- de (laat ingediende) vraag doorgeschoven wordt naar het volgende kalenderjaar.

Binnen het cluster Vitaal Landelijk Gebied wordt de klanttevredenheid onder helpdeskgebruikers gemeten. De tevredenheid is hoog: 95% van de vragenstellers geeft aan tevreden tot zeer tevreden

te zijn.

Het aantal in 2006 ingediende vragen was erg vergelijkbaar met het aantal vragen in 2005.

Helpdeskvragen via Kennisonline in 2006 en 2005

indieneers van kennisvragen:	# vragen in 2006	% in 2006	# vragen in 2006 per cluster					overige BO-clusters	# vragen in 2005	% in 2005
			VLG	EHS	EPA	VPT				
LNV-Regionale Zaken	63	26%	37	18	4	3	1	56	25%	
LNV-Natuur	33	14%	6	26			1	49	22%	
LNV-Platteland	38	16%	33	1		1	3	39	18%	
LNV-Landbouw	24	10%	5		3	14	2	18	8%	
LNV-Kennis	23	10%	9	9		5		17	8%	
LNV-Visserij	20	8%	1	3	5	8	3	7	3%	
LNV-Industrie & Handel	8	3%			8			7	3%	
LNV-Voedsel & Diergezondheid	2	1%	1			1		2	1%	
LNV-taskforce economie	4	2%	1	3				2	1%	
LNV-IZ	2	1%	1	1				0	0%	
Dienst Landelijk Gebied	14	6%	11	2	1			9	4%	
Raad Landelijk Gebied	1	0%	1					7	3%	
Staats Bosbeheer+bosschap	5	2%		5				3	1%	
overig (Innonet, DR, VWA etc)	1	0%	1					6	3%	
totaal	238		107	68	21	32	10	222		
% ingediend van totaal			45%	29%	9%	13%	4%			

# vragen in 2005	128	54	15	14	11
% in 2005	58%	24%	7%	6%	4%

Helpdeskvragen werden met name gesteld aan de cluster Vitaal Landelijk Gebied, Ecologische Hoofdstructuur, Economisch Perspectiefvolle Agroketens en Verduurzaming Productie en Transitie.

Verklaringen voor de variatie in het aantal vragen per directie en per cluster zijn:

- De behoefte aan (acute) kennis binnen een beleidsdirectie;
- De omvang van een beleidsdirectie c.q. het aantal beleidsmedewerkers dat zich bezig houdt met dossiers waarvoor onderzoekskennis van belang is;
- De mate waarin medewerkers van een beleidsdirectie al direct betrokken zijn bij de aansturing van het onderzoek en daardoor wellicht minder behoefte hebben aan een helpdesk;
- De mate waarin de primaire doelgroep van het onderzoek buiten de directie ligt (bijvoorbeeld wanneer vooral de sector de doelgroep is);
- De bekendheid met de helpdesk binnen de directie.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

- Website met actuele informatie over alle clusters, clusterthema's en projectbeschrijvingen binnen het BO, WOT en KB
- 12 magazines
- 20 e-newsletters
- 240 ontvangen helpdesk-kennisvragen waarvan circa 80% beantwoord

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Bureau Ruigrok | NetPanel heeft eind 2006 een lezersonderzoek uitgevoerd onder de ontvangers van het magazine en de elektronische nieuwsbrief, exclusief abonnees binnen Wageningen UR.

De centrale onderzoeksvraag hierbij was:

Wat is de beleving en waardering van het Kennis Online magazine en de e-mail nieuwsbrief onder medewerkers van LNV en de doelgroepen van LNV?

De doelgroep is per brief (magazine abonnees) of per mail (E-news abonnees) benaderd voor het onderzoek. In totaal zijn er 1324 magazine abonnees en 500 E-news abonnees benaderd. De respons varieerde van 16% (magazine abonnees) tot 40% (E-news abonnees). In totaal hebben 295 mensen de vragenlijst ingevuld.

De conclusies van Bureau Ruigrok waren als volgt (citaat uit rapportage):

“De doelstellingen van Kennis Online worden grotendeels behaald

-Bijna alle ontvangers vindt het interessant om op de hoogte te blijven van de onderzoeken door Wageningen UR.

-Bijna drie kwart vindt dat de uitgaven positief bijdragen aan het beeld dat men heeft van het onderzoekswerk van Wageningen UR.

-Veel lezers ondernemen wel eens actie naar aanleiding van het magazine of de E-news;

- Drie op de tien mailt of belt wel eens de contactpersoon van Wageningen UR, de helft zoekt wel eens (soms) informatie op de Kennis Online site. Ruim één op de tien doet dit zelfs vaak of meestal tot altijd. Ruim een derde doet dit zelden of nooit.
- De nieuwsbrief genereert nog meer traffic naar de site; de helft van de lezers zoekt wel eens informatie op de Kennis Online site, één op de tien doet dit zelfs vaak. Ook hier geldt dat een derde nooit gebruik maakt van de mogelijkheid om meer informatie op de Kennis Online site op te zoeken.
- Links in de nieuwsbrief (‘Lees meer’) worden zeer goed gebruikt door lezers; een derde doet gebruikt deze soms, tweevijfde vaak en één op de tien zegt zelfs altijd bij het lezen van deze mogelijkheid gebruik te maken. Eén op de tien lezers maakt nooit gebruik van ‘Lees meer’.
- Tenslotte is het nog leuk te noemen dat lezers als overige actie noemen dat men een collega of iemand anders wijst op een artikel dat men gelezen heeft.

De doelstelling die het minst goed lijkt te worden behaald is de mate waarin Kennis Online het gebruik van onderzoeksresultaten door LNV stimuleert, niet iedereen is overtuigd van de praktische toepasbaarheid voor het dagelijks werk; de helft vindt de genoemde onderzoeksresultaten van toegevoegde waarde, ruim één op de tien is deze mening niet toegedaan.”

Bureau Ruigrok deed 3 aanbevelingen naar aanleiding van de bevindingen (citaat):

- “Verhoog de bekendheid van de nieuwsbrief en de website bij de doelgroep;
- Bied mogelijkheden voor meer informatie en inhoudelijke verdieping;
- Verhoog de toegevoegde waarde van de informatie en wees actueel.”

In 2007 wordt onderzocht hoe invulling gegeven kan worden aan deze aanbevelingen.

Engelse samenvattingen WOT-04-394

Statutory Research Tasks for Nature and the Environment (WOT N&M)

Programme: WOT-04-394 Nature Policy Assessment Task
--

Project results in 2006

Policy task(s) of the Dutch Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality to which the research findings contribute:

The Nature Policy Assessment Task is a statutory instrument supporting Dutch nature policy (created under the act of 24 December 1997, regulating the creation of the Nature Policy Assessment Task). It serves to identify trends and problems, evaluate policy achievements and forecasts of the extent to which existing policies are achieving their aims, as well as presenting social and land-use trends in terms of opportunities for and threats to nature. The programme produces a Nature Outlook report each year and a Nature Balance report every four years. These reports are commissioned by the Executive Board of the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality. In addition, the Netherlands Environmental Assessment Agency occasionally supplies exploratory studies or effect assessments for third parties, such as political parties or private nature conservation societies. To do so, it needs the Minister's permission.

Knowledge-driven questions that relate to the policy task(s) and are to be answered by the research findings:

The programme has contributed to the answers given by the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) to questions which the Ministry of Agriculture had asked in its framework letter. The overall report will be produced by MNP. **The present report can thus be regarded as an annex to the overall MNP report to its commissioning clients, the Dutch Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment (VROM) and the Dutch Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality (LNV).**

Proposed and achieved results or interim results for 2006:

The action plan of the Nature Policy Assessment Task programme includes the contributions made to the task by the DLO research Institutes.

The results of the programme are the products of the Nature Policy Assessment Task. The programme uses models, data and analyses supplied by other LNV programmes (basic research) and coordinates their delivery.

The 2006 action plan included the following components:

5. products to meet statutory obligations, viz. the 2006 Nature Balance and Nature Compendium reports, the forthcoming Nature Outlook report (which will be included in the outlook report entitled 'The Future of the Netherlands') and the thematic assessments on the Birds & Habitat Directives, Convention on Biodiversity 2010, Water Framework Directive and policy revision on the National Ecological Network;
6. quick response tasks, including contributions to the Goals Achievement Monitoring instrument for the National Spatial Strategy;
7. development and maintenance of the available instruments (information logistics, indicators, models, quality improvement);
8. management, quality assurance, communication and support.

1.1 Producing the 2006 Nature Balance report

The ninth Nature Balance report was published in September 2006. The present programme contributed about 70% of its content. The contribution included an evaluation of Dutch nature conservation policy in general, in light of the latest ecological and social developments. In addition to

these regular components, it included an analysis of developments in the Dutch landscape in relation to land use and nature conservation policy in the Netherlands.

1.2 Producing and updating the Nature Compendium

The Internet version of the Nature Compendium was expanded and updated. The Nature Compendium includes data obtained from a large number of agencies and is tested for statistical quality by Statistics Netherlands (CBS). The present programme provided substantive contributions particularly to sections A (Landscape), D (Ecosystems), E (Nature & Society) and F (Nature Conservation Policy). The effort required for this, including coordination, covers about 10% of the total project, excluding data collection.

1.3 Thematic Assessments

Work continued on four thematic assessments: Bird & Habitat Directives, Convention on Biodiversity 2010, Water Framework Directive and policy revision on the National Ecological Network. The Water Framework Directive assessment was terminated in the first quarter of 2006, as the original question proved to be no longer relevant. The other three assessments have each resulted in a draft report, the final version of which will be published in 2007, in a form tailored to the target group.

1.4 Nature Outlook Report

In the early months of 2006, the Netherlands Environmental Assessment Agency decided to transform the Nature Outlook report into a Biodiversity Outlook report. Shortly afterwards, it was decided to include this report in the new outlook report entitled 'The Future of the Netherlands', which is to appear in the spring of 2007.

1.5 Evaluation of the 'Nature Management Programme'

In the autumn of 2006, the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality (LNV) asked MNP to undertake the evaluation of the government's 'Nature Management Programme' (*Programma Beheer*), a programme for countryside stewardship grants. This project has now been started up. The evaluation report is intended to be delivered in February 2007.

2 Quick Response Task and Integrated Studies

Under the statutory Nature Policy Assessment Task, the Minister of Agriculture can ask MNP to initiate ad hoc activities, while MNP can offer unsolicited advice to the Ministry, or can contribute to integrated products of the assessment agency. In 2006, an advisory report was produced on quality assurance for the National Ecological Network and contributions were made to the Goals Achievement Monitoring instrument for the National Spatial Strategy. The recommendations were used by MNP to inform the relevant policy processes.

3. Development and maintenance of instruments

The 2002 MNP Information Map was updated and made more user-friendly by means of IT instruments. In addition, the web-portals, explorers, indicators database and meta-data system were serviced. The collaborative 'Quality Improvement Drive' project has improved the quality of the main models used at Wageningen University & Research Centre for MNP research, and ensured that they met the basic quality requirements. Model studies were used for ad hoc advice. The coordination of data supply systems is being hampered by the fragmented data management and barriers to data availability. This can only be solved through interdepartmental collaboration.

4. Management and communication

Coordination and governance issues are requiring a great deal of effort, due to the prevailing network structure (both within Wageningen UR and with external parties like the National Institute for Public Health and the Environment (RIVM), the Institute for Inland Water Management and Waste Water Treatment (RIZA), the Netherlands Institute for Coastal and Marine Management (RIKZ)) as well as the programme's coordinating tasks for basic research (WOT-04-002), via the Programme Committee for the Nature Policy Assessment Task (PCN).

Under the WOT statute, quality assurance, programme management, communication efforts and assistance to project managers all have to meet special requirements. Quality assurance at the Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment (WOT N&M) has been implemented since 2003 by means of an ISO-certified quality management system. The certificate for this system was renewed for another three years in 2006. This quality management system is used to structure quality improvement efforts. Synchronisation with the MNP quality handbook is underway. The secretarial service is operational. The communication plan was updated in 2006, and its first stage has been implemented. Contributions to MNP products are being disseminated via MNP's communication channels. Scientific underpinning of contributions by the present programme is being offered in WOT Reports, Working Documents and Studies. In addition, the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality and other target groups are being kept informed by means of the Kennis Online website and the WOT newsletter *WOT's New*.

Nature Balance report 2006

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230003-50 Nature Balance report 2006
<i>Knowledge requirements:</i> Project management for the contributions made by the Statutory Research Task Unit and Alterra to the 2006 Nature Balance report, including administrative, coordinating and organisational tasks, by taking part in the Core Team, mediating for knowledge provision, supplying data and producing tables, graphs and other figures.
<i>Research objective:</i> The project aims to contribute to the work of the Core Team, which is responsible for the preparations, production process, definitive text and aftercare for the 2006 Nature Balance report. In addition, the project will provide some short contributions to the actual report.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Nature Balance report for 2006

Supervision by provincial authorities

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230003-51 Supervision by provincial authorities
<i>Knowledge requirements:</i> Contributions to the 2006 Nature Balance report
<i>Research objective:</i> The research project will focus on the relation between administrative factors and aspects that are visible to the general public. This relation is being examined for a number of areas. It is expected that the findings cannot be generalised, as local factors play a major role. The research findings will be published in the 2006 Nature Balance report.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ol style="list-style-type: none">1. Nature Balance report for 20062. WOT Working Document No. 45: Provincial authorities at work. (In Dutch) Background document on nature and landscape policy by provincial authorities over the last 15 years, for the 2006 Nature Balance report.3. WOT Working Document No. 46: Nature and people. (In Dutch) Background document for the 2006 Nature Balance report.

Landscape Subproject for 2006 Nature Balance report

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230003-52 Landscape Subproject for 2006 Nature Balance report
<i>Knowledge requirements:</i> There is a need to assess whether the goals of Dutch landscape policy have been met over the past 15 years. This has led to the research question what developments there have been in the Dutch landscape over the past 15 years and how they relate to the policy goals.
<i>Research objective:</i> The central issue in the 2006 Nature Balance report is a review of spatial developments in the Netherlands over the past 15 years. This involves questions about the way these developments came about and whether they are in line with the policy goals. The project combines map images and data with knowledge on background aspects and policy goals, in order to present an outline of the text for the Nature Balance report.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> MNP (2006) 2006 Nature Balance report. (In Dutch) Netherlands Environmental Assessment Agency, Bilthoven, the Netherlands. Nieuwenhuizen, W. & J. Roos KleinLankhorst (2006) Landscape in the 2006 Nature Balance report: landscape changes between 1990 and 2005. (In Dutch) WOT N&M Working Document, Wageningen.

Conservation hampering economic developments in the Netherlands? Nature and building activities

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230003-54 Conservation hampering economic developments in the Netherlands? Nature and building activities
<i>Knowledge requirements:</i> The Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) wants information on the effects of nature conservation policies based on the EU's Birds and Habitat Directives, as laid down in the Dutch Nature Conservancy Act (NBW) and Flora and Fauna Act (FFW), on administrative and legal decisions on construction projects. It is felt that too little is known about the influence of nature conservation policy on spatial developments, making it difficult to counter the accusation that conservation measures are hampering economic developments.
<i>Research objective:</i> The project aims to answer the question whether construction activities in the Netherlands have become impossible as a result of the EU's Birds and Habitat Directives.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Broekmeyer, M.E.A & F.H. Kistenkas, 2006. Nature and building activities: European ecological values affecting spatial planning. (In Dutch) Background Document to the 2006 Nature Balance report. WOT N&M Working Document No. 44. Wageningen.

Preparing for the 2007 Nature Balance report: nature conservation policy

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230003-55 Preparing for the 2007 Nature Balance report: nature conservation policy
<i>Knowledge requirements:</i> What topics would be most suitable for inclusion in the nature conservation policy section of the 2007 Nature Balance report? Intended results: a project plan for the nature conservation policy section of the 2007 Nature Balance report.
<i>Research objective:</i> The project aims to prepare the selection of topics to be included in the nature conservation policy section of the 2007 Nature Balance report, and to specify them.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> This was a preliminary study, which has resulted in a project proposal for the nature conservation policy section of the 2007 Nature Balance report. Its second product is a new outline of the research in Theme 2 of the WOT 'Research programme for the nature Policy Assessment Tasks', which deals with policy implementation. One of the research topics in the preparatory process has been included in this theme.

Preparing for the 2007 Nature Balance report: landscape

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230003-56 Preparing for the 2007 Nature Balance report: landscape
<i>Knowledge requirements:</i> The 2007 Nature Balance report will evaluate the Dutch landscape policy. This requires information on the state of affairs regarding the National Landscapes and the investment budget for rural areas (ILG).
<i>Research objective:</i> The project explores the current state of affairs as regards ILG and the National landscapes and sets out to describe landscape policies. It aims to examine feasibility and search for the required expertise at the Alterra research institute, so that people can be asked to allocate temporary staffing capacity for 2007.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> The product is a project proposal for the landscape section of the 2007 Nature Balance report.

Preparing for the 2007 Nature Balance report: sustainable use of biodiversity

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230003-57 Preparing for the 2007 Nature Balance report: sustainable use of biodiversity
<i>Knowledge requirements:</i> Knowledge-related question: What topics would be suitable for the section of the 2007 Nature Balance report dealing with the sustainable use of biodiversity in farming ? Research questions: - What are the key questions? - What are the current developments? - Would it be feasible to discuss these in the 2007 Nature Balance report? - What news value do these topics have? - Does the nature of the topic fit in with the rest of the 2007 Nature Balance report?
<i>Research objective:</i> The project aims to further specify and delineate the subject. It should identify knowledge that is or can be made available for the 2007 Nature Balance and what knowledge would need to be developed in the short term.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> None. The project is to be continued in 2007.

Nature Compendium for 2006

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230005-04 Nature Compendium for 2006
<i>Knowledge requirements:</i> Reliable and up-to-date figures on aspects of nature and the landscape, in accessible and readable form.
<i>Research objective:</i> <ul style="list-style-type: none">• Coordinating activities at Wageningen University and Research Centre (WUR) to generate up-to-date information for the nature Compendium report.• Writing and editing texts and illustrations on indicators for the Environmental and Nature Compendium (MNC) website.• Contributing to the production of a promotion brochure for the MNC.• Helping to reconstruct the website and to evaluate its English language version.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ul style="list-style-type: none">• Contributions to the website: the existence of the English version of the website has been brought to the attention of international contacts.• About 35 existing indicators have been updated and about 5 new indicators have been added.• Contributions to the MNC promotion brochure (which is to be published around the middle of 2007).

Future of the Netherlands; exploratory studies

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230006-09 Future of the Netherlands; exploratory studies
<i>Knowledge requirements:</i> Forecasting spatial developments that might affect the objectives of Dutch nature and landscape policy.
<i>Research objective:</i> The Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) has initiated the 'Future of the Netherlands' project to achieve the following effects. <ol style="list-style-type: none">4. Getting national and provincial authorities and politicians to focus their spatial planning debates on the <u>actual physical systems</u>, rather than on <u>process</u> aspects.5. Getting the national, provincial and municipal authorities and the water boards to concentrate their long-term investment policy on the <u>quality</u> of urban and rural areas.6. Improving the connections between <u>short-term and long-term</u> aspects. <u>Contributing to the design of a long-term investment strategy for the spatial planning agenda.</u>
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> The 2006 products were mostly presentations and internal documents. Report are due to be completed in March and June of 2008. Kuiper R; Borsboom-van Beurden JAM; Bouwman A; Kuijpers-Linde M & Loonen W (2006) 'Whither Netherlands? A spatial trend scenario for 2040.' (in Dutch) Nova Terra.

Biodiversity Outlook

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230006-10 Biodiversity Outlook
<i>Knowledge requirements:</i> The Nature Department of the Dutch Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality has requested exploratory studies on: <ul style="list-style-type: none">• options for the evaluation of Dutch international nature conservation policy;• the effect of European and worldwide policies on the Netherlands. In the course of the exploratory studies, it will be decided whether this should result in a separate product or be part of the Nature Balance report.
<i>Research objective:</i> The project aims to outline a realistic picture of the consequences of European and worldwide biodiversity policies for the Netherlands and vice versa. 'Realistic' implies giving a clear account of the international significance of nature in the Netherlands (and hence the Dutch government's international obligations), as well as a clear account of the consequences of European policies (e.g. whether European rules will hamper economic developments in the Netherlands).
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Based on the exploratory studies undertaken so far, the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) has decided not to publish a separate outlook report. Information on the Dutch international nature conservation policy and the effects of European policies on the Netherlands will be partly included in the 'Future of the Netherlands' report (in the international perspective section) and partly in the Nature Balance report.

Quick Response and monitoring tasks

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230007-05 Quick Response and monitoring tasks
<i>Knowledge requirements:</i> Advice is needed on two current topics: water table drawdown and quality assurance for nature. The 'Future of the Netherlands' project, which includes the third Nature Outlook report, is to be started up.
<i>Research objective:</i> <ul style="list-style-type: none">• Helping to prepare for policymaking by offering tailored advice (policy consultancy).• Using the Quick Response services to explore what topics the Netherlands Environmental Assessment Agency should address in the near future (programming function).• Rendering staff at the Netherlands Environmental Assessment Agency conscious of the Agency's policy-oriented tasks and utilising the necessary skills (HRM function).•
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <p>The 'Optimising the National Ecological Network' (<i>Optimalisatie EHS</i>) Quick Scan report has drawn a great deal of attention. Various presentations were given in 2006, an article was published in the special issue on the National Ecological Network of the Dutch specialist journal <i>Natuur, Bos en Landschap</i>, and a contribution was made to the book which is to be published on the anniversary of the Dutch association for Landscape Ecology (<i>Werkgemeenschap Ecologisch Onderzoek</i>). An advisory report was prepared for the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality and the provincial authorities, in the context of the task force on water table drawdown. Based on agreements laid down in the National Spatial Strategy, a methodology was presented that can be used for ecological quality assurance.</p> <p>Wim Lammers, 2006. National Ecological Network: from paper concept to implementation (In Dutch). In: Vakblad natuur, bos en landschap, special EHS, pp 7-11.</p> <p>Reijnen, M.J.S.M., A. van Hinsberg, G.W. Lammers, W. Loonen & M.E. Sanders, 2007 (in prep). Optimization of the Dutch Ecological Network. In: Landscape ecology, town and infrastructure. Dutch association for Landscape Ecology (WLO). (Preliminary title).</p>

GIS database for nature

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230008-07 GIS database for nature
<i>Knowledge requirements:</i> There is a need for a metamodel that would allow limits for nitrogen and phosphorus loads in lakes to be derived in a relatively simple way (subproject on water management).
<i>Research objective:</i> The aim of the project is twofold: <ul style="list-style-type: none">• Implementation of stage 2 of the PCLake model simulations; to be contracted out to Witteveen & Bos. The aim of this subproject is to derive relationships between external N and P loads in lakes and the relevant ecological variables by further analysing model simulations.• Technical project management for the contributions of the WOT-4-394 programme to the project by the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) and Wittmer under the EU's Water Framework Directive.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Witteveen & Bos. 2006. Interactions between modifiable variables used to achieve ecological goals in lakes, Stage 2: Analysis of simulations. (In Dutch) 53 pp. Deventer. The instrument and its background documentation will in due time be made available through the MNP website.

Policy analysis on the Birds & Habitat Directives and the Water Framework Directive

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230008-10 Policy analysis on the Birds & Habitat Directives and the Water Framework Directive
<i>Knowledge requirements:</i> In implementing European directives, an important question is to what extent the Water Framework Directive and Natura 2000 strengthen or counteract each other.
<i>Research objective:</i> The main aim of the project is to make a comparative analysis of the ecological objectives, measures and instruments used in the Water Framework Directive and the Birds & Habitat Directives.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Reports: Paulissen, M., Ottburg, F.G.W.A. & Wolfert, H.P, 2006. Simultaneous implementation of the Water Framework Directive and Natura 2000. Part 1: Analysing the potential of measures used under the Water Framework Directive to achieve Natura 2000 objectives. (In Dutch) Alterra Report No. 1351.1, Alterra, Wageningen. Gerritsen, A.L., 2006. Simultaneous implementation of the Water Framework Directive and Natura 2000. Part 2: Analysing two implementation processes and their coordination. (In Dutch) Alterra Report No. 1351.2, Alterra, Wageningen. Website: Natura 2000-KRW table at www.ruimtevoorderivier.wur.nl Presentation: Gerritsen, A. A public policy analysis of the implementation processes of the European Framework Directive and Natura 2000 in the Netherlands. NCR Days, November 2nd and 3rd, University Twente, Enschede.

Thematic Assessment of the Birds & Habitat Directives

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230009-30 Thematic Assessment of the Birds & Habitat Directives
<i>Knowledge requirements:</i> The project concerns an ex-ante evaluation of the Birds and Habitat Directives in the Netherlands. The first issue addressed is to identify the policy task, based on the current situation. The second issue is the identification of opportunities and threats, using a medium-term scenario study. This includes both ecological objectives and socio-economic effects.
<i>Research objective:</i> The project was commissioned by the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality (under the 2005 Framework Letter) and is to provide recommendations for the implementation of the Ministry's policies on the Birds and Habitat Directives. The research project is being implemented by the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) in Wageningen and Bilthoven.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <i>Intended results:</i> Completion of six subprojects, each with its own report, and a report on the ex-ante evaluation of the Birds and Habitat Directives. <i>Results achieved:</i> Subprojects: Four of the six subprojects have been completed. Reports on these four subprojects have been written and will be printed as background documents in 2007 (on a separate MNP budget). These reports are: <ul style="list-style-type: none">• Bosch, F van den. Public support for policies on Natura 2000 sites. (In Dutch). WOt-working document 55• M. Broekmeyer, E. Schouwenberg, M. Sanders & R. Pouwels . Synergy between the National Ecological Network and the Natura 2000 sites. (In Dutch). Wot-working document 54• M.P. van Veen, E.P.A.G. Schouwenberg, R. Pouwels & I.M. Bouwma. Environmental conditions and spatial coherence of Natura 2000 sites. (In Dutch)• R. Pouwels, R. Reijnen, M. van Adrichem & H. Kuipers. Spatial conditions for species falling under the Birds and Habitat Directives. (In Dutch). Wot-working document 57 The other subprojects for the ex-ante evaluation will be funded by MNP Bilthoven. The implementation of the 'Management Costs for Natura 2000' project was delayed due to operational delays and the need to consult site managers about the findings. A draft report has been completed. A workshop with site managers will be held on 16 January 2007, after which the report will be completed. [De Jong et al. Management costs for Natura 2000 sites. (In Dutch)].

The subproject on ecological ambitions for Natura 2000 in other countries will be completed and reported on in the early months of 2007.

A draft external report entitled 'Ex-ante evaluation of the Birds and Habitat Directives was completed in 2006 and has been submitted to 84 experts for review. The report will be published in April 2007.

Evaluating the biodiversity target for the Netherlands

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230010-05, ASG-V 4434618400, PRI 3350007100, LEI 20727, WU2100022600, LEI 20717 Evaluating the biodiversity target for the Netherlands
<i>Knowledge requirements:</i> Evaluation of the progress made by the Netherlands as regards meeting its international commitments under the CBD 2010 biodiversity convention, i.e. halting the loss of biodiversity.
<i>Research objective:</i> Examining the progress made by the Netherlands as regards its commitments under the international biodiversity agreements (CBD 2010). In its 2005 Framework Letter, the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality (LNV) has asked the Netherlands Environmental Assessment Agency to develop the Dutch indicators for 2010. After consultation with LNV staff, this request was expanded to 'evaluation of the progress towards meeting the 2010 targets in the Netherlands.'
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> The project manager/commissioning party at MNP decided in 2006 to put the project on hold, postponing the final report until 2007. Reasons included the fact that the MNP project manager left and was only partially replaced, and altered views on the form in which the final results are to be presented and the timing of the presentation. The part of the project managed by Alterra produced the following results in 2006: <ul style="list-style-type: none">- Draft reports / memorandums on the specification of a number of indicators (all in Dutch):<ul style="list-style-type: none">o Report (Kramer et al.) (co-produced with the project led by Harm Houweling) on the size of biomes and the development of areas of components of existing nature / land use.o Factsheet (Reijnen) on the development of components of existing nature areas.o Report (Windig et al.) on genetic diversity of crop varieties, and changes in the diversity of certain crop plants and livestock species.o Map and tables (Willemen / Schuiling) on the size of areas protected by law, in relation to biodiversity.o Report (Van der Weijden et al.) on developments due to invasive exotic species in relation to biodiversity and consequences for society.o Report (Nijhof et al.) on the consequences of climate change for biodiversity.o Memorandum (Moraal) on the value of a monitoring network for insect infestations in relation to the impact of climate change.o Report (Fey et al.) on a critical evaluation of the Marine Trophic Index and options to improve this index for use in the Dutch situation.o Memorandum (Jagers) exploring options to develop an indicator of 'physical opportunities for habitat development within farming areas.'o Factsheet (Reijnen) on the development of connectivity in the National Ecological Network.o Report (Gaaff et al.) on developments in funding for national and international biodiversity projects.o Report (Elands et al.) on developing indicators of public support for biodiversity.Other:<ul style="list-style-type: none">o Presentation summarising all indicators.o Preparatory work for a brochure intended for a non-specialist audience.

Landscape and Rural Areas

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230011-09 Landscape and Rural Areas
<i>Knowledge requirements:</i> What developments have there been in the Dutch landscape, what developments can be expected, what are the driving forces behind such developments and how are these affected by policies?
<i>Research objective:</i> The project aims to explore the future of the Dutch landscape as the outcome of forces affecting it, and to assess what policy options are available to correct undesirable developments. This involves two objectives: 3. outlining scenarios for the future of the 'National Landscapes' in the Netherlands, based on expected developments; 4. Estimating the effects of expected developments on the socio-cultural and economic significance of the landscape, and subsequently exploring the possible contributions that can be made to this significance by the policy option of investments in landscape quality. 5.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ul style="list-style-type: none">· Symposium "Investing in the landscape, is it worth while?" (In Dutch) Driebergen, 26 September 2006.· In preparation: Background document 'The future of the Netherlands'; landscape indicators. (In Dutch)· Paper: Scenarios for Dutch National Landscapes: the future role of agriculture as landscape manager, presented at Landscape Change Seminar in Tromso, Norway, 14 – 16 June 2006.· Memorandum 'The landscape as an amoeba'. (In Dutch) (15 February 2006).· Memorandum on messages about the future of the Netherlands from the Landscape and Rural Areas project. (In Dutch) (29 March, 2006).· Calculations on indicators for the Future of the Netherlands project.·

Coordinating basic research on landscape

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230011-10 Coordinating basic research on landscape
<i>Knowledge requirements:</i> Indicators as a basis for reports on landscape issues.
<i>Research objective:</i> The project aims to ensure sound basic research on landscape issues, tailored to the questions asked by the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP).
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ul style="list-style-type: none">· The basic research planned for 2006 has been carried out and has produced the intended results.· A set of research questions to be addressed in 2007 has been compiled and has been accepted by the MNP management.· Knowledge acquired is being disseminated in MNP publications.· The Landscape Development (<i>Pijlersdag</i>) event for 2006 has been organised.

Education for Sustainable Development

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230012-17 Education for Sustainable Development
<i>Knowledge requirements:</i> The Nature Department of the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality is in need of expertise on (indicators for) Education for Sustainable Development (ESD) .(
<i>Research objective:</i> This project aims at delivering capacity for the Netherlands' contribution to the Expert Group on Indicators for ESD. The Group will discuss and agree upon a set of indicators for ESD to be submitted to the Steering Committee on Education for Sustainable Development for endorsement. The project will thus contribute to the development of a set of indicators for ESD as described in the UNECE Strategy.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> The results of this project are contribute to a higher goal (Indicators for ESD), which has been set for the UNECE 'Implementation of the Strategy' project. This international project, to which a large number of UN states contribute, will run for several years under the auspices of UNECE, and will deliver its own results. Results of the MNP project described here will therefore mainly relate to achievements such as participation in meetings of the Expertise Group, contributions to the intermediate and final reporting, the establishment of new contacts and networking for the MNP, and follow-up perspectives for MNP.

Managing Knowledge on Nature for Governance and Society

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230012-18 Managing Knowledge on Nature for Governance and Society
<i>Knowledge requirements:</i> The Netherlands Environmental Assessment Agency requires scientific knowledge relating to: <ul style="list-style-type: none">• assessment, explanation and medium-term exploration of successes and failures in governance aspects of policies on nature and the landscape, and suggestions to optimise administrative efficacy;• the social significance of nature and the landscape, as well as public involvement and commitment as regards these issues, taking into account medium-term social dynamics.
<i>Research objective:</i> The project activities contribute to knowledge management (research programming, research supervision and the use of research findings) at MNP.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Subproject 1: The project team has participated in the activities of the Programme Committee on Nature of the Netherlands Environmental Assessment Agency. Subproject 2: Research questions have been formulated for the 2007 basic research programme. Subproject 3: Basic research projects in 2004, 2005 and 2006 have been supervised. This concerned a total of 22 projects. All research projects started in 2004 have been completed. The three projects that were started in 2005 will be completed in the first quarter of 2007. All projects started in 2006 are still ongoing. Subproject 4: A WOT N&M study will be initiated on the basis of a 2005 project (Boer, S. de et al., 2007). Various presentations and debates with NMP staff have been organised.

Monitoring jurisprudence on nature

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230012-19 Monitoring jurisprudence on nature
<i>Knowledge requirements:</i> An analysis of jurisprudence to evaluate legal developments relating to Natura 2000 and the National Ecological Network. An analysis of 2006 jurisprudence relating to the Dutch Nature Conservancy Act, the Flora and Fauna Act and the National Ecological Network.
<i>Research objective:</i> The project intends to help update knowledge on nature protection law for the purpose of WOT and MNP products like Quick Scans, Balance reports and Outlook reports. In addition, its results are often used as important reference and background materials for the MNP's nature policy assessment task.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ol style="list-style-type: none">1. F.H. Kistenkas & W. Kuindersma, Jurisprudence Monitor on Nature. Legal Developments with regard to Natura 2000 and the NEN. (In Dutch) (In prep.)2. Broekmeyer, M.E.A & F.H. Kistenkas. Nature and building activities: European ecological values in spatial planning. (In Dutch) Background document for the 2006 Nature Balance report. WOT Working Document No. 44, Wageningen, 2006.3. F.H. Kistenkas, R. Bugter & E.G. Steingrover. Significance in Legal practice: the weakest link in the habitat test? (In Dutch) Journaal Flora en Fauna 2006, Vol. 3, No. 8, pp. 20—211.4. F.H. Kistenkas & A.M. Schmidt, A National Authority for Nature? (In Dutch) Openbaar bestuur 2006, Vol. 16 No. 11, pp. 38-40

Spatial developments monitor: monitoring the achievement of objectives of the 2006 National Spatial Strategy

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230014-10 Spatial developments monitor: monitoring the achievement of objectives of the 2006 National Spatial Strategy
<i>Knowledge requirements:</i> The new policy regime announced in the National Spatial Strategy will lead to changes in land use in the Netherlands. The Minister of Housing, Spatial Planning and the Environment has asked the Netherlands Institute for Spatial Research (RPB) and the Netherlands Environmental Assessment Agency to examine the nature and magnitude of these changes, to evaluate these developments in light of the objectives set in the National Spatial Strategy, and to assess their perception by the public. The project should identify the spatial developments in the Netherlands since 2005, assess whether they are in agreement with the objectives in the National Spatial Strategy, and determine which developments are perceived by citizens and how they are appreciated.
<i>Research objective:</i> The project aims to identify and quantify, if possible for each individual region, any significant land use developments that have taken place since 1995 and to test these developments against the objectives of the National Spatial Strategy. It tries to indicate, if possible for each region, which spatial developments have been perceived by the citizens and their appreciation of these developments.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Daniëlle Snellen, Hans Farjon, Rienk Kuiper & Nico Pieterse. 2006 Monitoring the National Spatial Strategy. Identifying the task ahead. (In Dutch). Rotterdam / The Hague NAI Uitgevers/RPB-MNP. Hans Farjon, Michiel van Eupen, Janneke Roos-Klein Lankhorst, Wim Daamen, Gilbert Maas & Titus Weijsschede. (2006) 'Mapping the core qualities of National Landscapes.' (In Dutch) Netherlands Environmental Assessment Agency/Alterra (CD ROM). Farjon, J.M.J. & D. Snellen (2006) Monitoring the National Spatial Strategy: Exploring the task. (In Dutch) RO Magazine, Vol. 24, No. 7/8, August 2006, pp. 22-24. Niet, R. de & J.M.J. Farjon (2006) 'Urban green spaces under threat'. (In Dutch) RO Magazine, Vol. 24, No. 7/8, August 2006, pp. 25-26. Franken R; Gaalen F van & J.M.J. Farjon (2006); 'More Room for Water.' (In Dutch) RO Magazine, Vol. 24, No. 7/8, August 2006, pp. 30-31.

Nature Management Programme

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230015-10 t/m 5230015-16 Nature Management Programme
<i>Knowledge requirements:</i> What are the short- and long-term ecological results of the nature management projects implemented under the Dutch government's 'Nature Management Programme' (Programma Beheer) and by the National Forestry Service (SBB)?
<i>Research objective:</i> In its 2006 Framework Letter, the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality (LNV) asked the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) to implement an ecological evaluation in 2006, as the Minister had promised parliament to present it with such an evaluation of the programme in 2007.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> MNP 2007, Evaluation of nature management schemes: the 'Nature Management Programme' and the National Forestry Service. (In Dutch) De Knegt, B., H.W.B. Bredenoord, J. Wiertz & M.E. Sanders 2006. Monitoring data for nature management in 2005. (In Dutch) WOT Working Document No. 22.

Knowledge Management

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230017-08 Knowledge Management
<i>Knowledge requirements:</i> The Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment (WOT N&M) has to offer expert and reliable assistance for the statutory research tasks on nature and the environment carried out by Wageningen University & Research Centre (WUR) for the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality (LNV). Hence, WOT N&M has to offer efficient and effective knowledge-related processes within the chain of knowledge transfer linking research and policymaking, especially ensuring the link between WUR and the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP).
<i>Research objective:</i> The project aims to improve or innovate the process of handling knowledge, in order to strengthen the role of WOT N&M as an expert and reliable partner in the implementation of statutory research tasks on nature and the environment for the Ministry of LNV.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ul style="list-style-type: none">• The plan to improve knowledge-related processes at WOT N&M is to be published in the middle of 2007.• The Quality Assurance Drive project (Halbertsma) comprises 23 subprojects, each of which will publish its own report. An internal audit has been completed for 4 of the 19 models and databases and will be fully completed in the second quarter of 2007. Audit reports are only intended for internal use (at MNP/WUR).• The improvements implemented in the knowledge-related processes for the Programme Committee on Nature (PCN) have been recorded in the preparatory documents and minutes of the Committee's monthly meetings. A concise report on the 'Knowledge Fair' (Kennismarkt) event organised in March 2006 has been placed on the WOT N&M website (http://www.wotnatuurenmilieu.wur.nl > publicaties > WOT's new > mei 2006).• A concise report on the Landscape Developments event (Pijlersdag) has been placed on the WOT N&M website (http://www.wotnatuurenmilieu.wur.nl > publicaties > WOT's new > special "Investeren in landschap, de moeite waard?").

Communication 2006

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230018-04 en LEI 20740 Communication 2006
<i>Knowledge requirements:</i> The Dutch government is in need of knowledge on nature, landscape and the environment in the context of governance, the economy and society. The Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment supplies this information in particular to the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality (LNV) and the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP). This project plays a crucial part in this process.
<i>Research objective:</i> The project aims to improve the internal and external communication processes between the Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment and its target group, especially in relation to the WOT-04-394 programme (Nature Policy Assessment Task). It also intends to stimulate the commitment of staff members who are working, or would like to work, for WOT N&M. Finally, it aims to strengthen the profile of WOT within Wageningen University and Research Centre (WUR) as a Statutory Research Tasks (WOT) unit. It tries to achieve this within the preconditions imposed on communication by the WOT Statute.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ul style="list-style-type: none">• In 2006, the project has resulted in clear, unambiguous information for clients and current or future staff. WOT N&M has heightened its profile.• Publications: WOT's New newsletter (7 issues), WOT Reports (about 4), WOT Working Documents (about 10), other publications (including the Yearbook).• The WOT N&M and Kennis Online (On-line Knowledge) websites have been regularly updated. Special issues of Kennis Online have consistently paid attention to WOT research. Number of messages in E-news: 14.• Contributions (in terms of organisation and facilitation) have been provided to the Knowledge Fair event, symposia (e.g. on landscape, nature and the economy), workshops and lunchtime meetings.

A different view of nature

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230018-05 A different view of nature
<i>Knowledge requirements:</i> This project does not answer any specific research or knowledge-related questions. Instead, it uses the findings of research into the perception of the Dutch nature and landscape by immigrants and young people to summarise and discuss facts relating to these issues (based on scientific research). It adds to this the opinions of guest authors deemed to have relevant opinions on the subject. This is presented in a form that is accessible to policymakers and other parties involved.
<i>Research objective:</i> The project aims to make the results of the above studies and other relevant research accessible to policymakers and relevant groups in society. In addition, it proposes solutions to the problems thus identified, from a range of perspectives.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Buijs, A.E. M. Custers & F. Langers: A different view of nature. (In Dutch) WOT Study No. 5 (2007)

DUIN (consistent information infrastructure for the Netherlands Environmental Assessment Agency)

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230019-05 en 5230019-06 DUIN (consistent information infrastructure for the Netherlands Environmental Assessment Agency)
<i>Knowledge requirements:</i> The Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) produces the Nature Balance, Nature Outlook, Environmental Balance and Environmental Outlook reports. A crucial condition for producing these reports is that all its research staff can use a common infrastructure to access the same collection of high-quality basic data for use in all these products.
<i>Research objective:</i> The project aims to set up the common information infrastructure and data provision system for the MNP and ensure that staff are aware of its existence. This can be achieved by: <ul style="list-style-type: none">• providing sound data gathering systems for the MNP projects on nature, the environment and spatial planning (2006 Nature Balance report, Nature Outlook report, Environmental Balance report and Environmental Outlook report);• informing MNP research staff of the available infrastructure for the Bilthoven and Wageningen offices;• stimulating the efficient use of the common infrastructure;• initiating improvements to the common information infrastructure;• initiating quality assurance drives for essential databases.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Reports: <ul style="list-style-type: none">• DUIN: The pillars of research. Advice on collaboration and information supply. (In Dutch) Scompany, 2006.• Pivotal Information on nature, the environment and spatial planning. (In Dutch) DUIN project team, January 2007.• Information map on nature, the environment and spatial planning. (In Dutch) DUIN project team, January 2007. Websites: <ul style="list-style-type: none">• Online Catalogue for DUIN (http://duin.natuurgegevens.nl/Portal/)• Website offering information on nature, the environment and spatial planning. DUIN project team, 2006.

Identifying hotspots in the database on water table drawdown

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230020-10 Identifying hotspots in the database on water table drawdown
<i>Knowledge requirements:</i> The Dutch Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality (LNV) is in need of a method to test plans to tackle water table drawdown in nature conservation areas, in order to assess whether they match or tie in with international commitments and national ambitions. LNV has therefore asked the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) tot develop a (GIS) database to identify opportunities and threats in each area on the basis of a set of ecological and other characteristics.
<i>Research objective:</i> Developing a (GIS) database that would use ecological and other characteristics to categorise nature conservation areas in order to set priorities for measures to improve the water regime in such areas.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ol style="list-style-type: none">1. Report: Hotspots map for tackling water table drawdown. (In Dutch) Bilthoven, MNP Report No. 500402002/2006, G.P. Beugelink et al. 20062. GIS database: Hotspots map of GIS database showing ecological characteristics per area (for internal use by MNP).

Recreation studies for the Nature Policy Assessment Task

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230020-11 Recreation studies for the Nature Policy Assessment Task
<i>Knowledge requirements:</i> Since 2004, the Statutory Research Tasks Unit for Nature and the Environment (WOT-N&M; previously NPB-W) has been involved in the monitoring project on daytrips implemented by the CVTO recreation survey.
<i>Research objective:</i> Contributing to a systematic data supply on recreation and leisure activities in relation to nature and the landscape, to be used in products by the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP).
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Contributions to MNP products, such as the Nature Balance and Outlook reports.

Secretarial services for the Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment (WOT N&M)

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230021-04 Secretarial services for the Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment (WOT N&M)
<i>Knowledge requirements:</i> Not applicable
<i>Research objective:</i> The Secretarial Services project facilitates the implementation of the Statutory Research Tasks for Nature & the Environment at the DLO agricultural research institutes and the Wageningen branch of the Netherlands Environmental Assessment Agency.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> The project takes the form of a process. Intended tasks were implemented as and where required by the process.

Managing the 394 Programme, 2006

Abstract
<i>Project number + title</i> 5230022-05 en LEI 20628 Managing the 394 Programme, 2006
<i>Knowledge requirements:</i> The project has no specific knowledge-related purpose. Supervision and planning & control activities are required for an effective and efficient use of resources and for the implementation of projects under the Nature Policy Assessment Task (NPB).
<i>Research objective:</i> Ensuring effective and efficient use of resources and implementation of projects under the Nature Policy Assessment Task
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ul style="list-style-type: none">· WOT Working Document No. 15: Statutory Research tasks Unit for Nature & the Environment (WOT N&M) Plan of Action for 2006· WOT Working Document No. 26: Annual report on WOT-04-394, Nature Policy Assessment Task·

Weighing up Balance reports

Abstract
<i>Project number + title</i> 5232639-01 Weighing up Balance reports
<i>Knowledge requirements:</i> A 'meta-balance' report covering 8 years of Nature Balance reports (1998-2005), in terms of content, form, shifts in subjects, views and emphasis. How did the Nature Balance reports respond to developments and changes in society? What were the main themes? How have indicators for nature and the landscape been addressed? How was monitoring addressed?
<i>Research objective:</i> Evaluation and evaluating instruments for authors, readers and users of the Nature Balance reports, to assess whether the Nature Balance reports meet their intended goals, what striking features can be noted and what aspects might be improved.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ul style="list-style-type: none">• Title: Weighing up Balances, an overview of eight years of Nature Balance reports (1998-2005). (In Dutch) Madeleine van Mansfeld, Jan Klijn, Wageningen, Alterra, December 2006. To be published in the WOT-reports series.• A CD on the underlying approach and an Excel database for use by the WOT team of authors for the Nature Balance reports. Madeleine van Mansfeld, Wageningen, Alterra, December 2006

Linking FIONA and the Nature Planner System

Abstract

Project number + title

LEI 20460 en 5233150-01
Linking FIONA and the Nature Planner System

Knowledge requirements:

How can the relation between habitat management and wildlife quality be implemented in FIONA (Farm based Integrated Optimisation model for Nature and Agriculture)?

Research objective:

The project aims to provide one or more suitable methods to link FIONA to a nature quality index for flora, like the index currently included in the Nature Planner system of models.

Proposed and achieved research results and products:

The report on this project will be included in the 2007 report on cost-effectiveness of habitat management.

FIONA Quality Improvement Drive

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 20539 FIONA Quality Improvement Drive
<i>Knowledge requirements:</i> Information on the economic consequences, at farm level, of nature management by dairy farmers. The project aims to provide this indirectly by considerably improving the existing FIONA model.
<i>Research objective:</i> The project aims to improve the quality of the FIONA model and the accompanying documentation, to ensure more efficient implementation of future projects.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Groeneveld, R.A. & R.A.M. Schrijver, 2006. FIONA 1.0: Technical description. WOT Working Document No. 36. Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment, Wageningen, September 2006.

Cost-effectiveness of developing an optimisation model

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 20596 Cost-effectiveness of developing an optimisation model
<i>Knowledge requirements:</i> A methodology to scale up the cost-effectiveness model for 'wet heathlands'.
<i>Research objective:</i> The project aims to indicate ways of assessing the cost-effectiveness of area selection and management in situations involving multiple preconditions, such as minimum surface areas per ecological objective.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Koeijer, T.J. de, K.H.M. van Bommel, M.L.P. van Esbroek, R.A. Groeneveld, A. van Hinsberg, M.J.S.M. Reijnen & M.N. van Wijk (2006) Developing a methodology to assess the cost-effectiveness of Dutch nature conservation policy. The creation of 'Wet Heathland' habitats. (In Dutch) WOt-rapport 20

LEI activities and draft chapter on driving forces for the 2006 Nature Balance report

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 20635 LEI activities and draft chapter on driving forces for the 2006 Nature Balance report
<i>Knowledge requirements:</i> The key question for this part of the Nature Balance report is what influence the driving forces behind developments in rural areas have had on changes that took place in such areas between about 1990 and 2005. The main focus is on dynamics of land use and on land users.
<i>Research objective:</i> The project aims to identify the driving forces behind developments in rural areas in 1990 and in 2005, their sphere of influence, their contributions to changes in rural areas and the influence of government policies. The results have been used as input for the chapter on Driving Forces in the 2006 Nature Balance report. In addition, the project aims to contribute to other chapters in the report, viz. those on nature conservation policy (section on nature management by private landowners), conservation and building activities (section on compensation by habitat creation) and people's views on nature and the landscape (section on public involvement in nature).
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Vader, J. & H. Leneman (eds.), Driving forces in rural development: background document to the 2006 Nature Balance report. (In Dutch) WOT Report No. 35, Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment, Wageningen, 2006. Oerlemans, N., E. Hees & A. Guldemon. Farmland conservation groups as local parties in efforts to strengthen nature, the landscape and rural development. (In Dutch) Culemborg, September 2006 (Published in report on Driving Forces in Rural Development (Vader & Leneman, 2006) and available online via www.clm.nl). Netherlands Environmental Assessment Agency, 2006 Nature Balance report, Bilthoven (2006).

Thematic Assessment II, 2006

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 20640 Thematic Assessment II, 2006
<i>Knowledge requirements:</i> To what extent are farmers and landowners willing to participate in countryside stewardship schemes and what effects do changes in the Common Agricultural Policy have on their willingness?
<i>Research objective:</i> The project aims to provide an ex-ante evaluation (in terms of ecological quality, participation by private landowners and farmers, short- and long-term costs) of the shift in Dutch government policy from land acquisition for conservation purposes to countryside stewardship by farmers and private landowners, and to indicate policy options. The ex-ante evaluation focuses on the consequences of the changes in the EU's Common Agricultural Policy for this shift. The exploratory studies will largely be based on the FIONA farm economics optimisation model.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Annotated list of contents: De Koeijer, T.J., From acquisition to management: exploring the opportunities for a shift in nature conservation policy II. (In Dutch) MNP Report (draft). Subprojects have been started up, and the intended results should become available in the early months of 2007, so they can be included in the report entitled From Acquisition to Management.

Cost-effectiveness

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 20641 Cost-effectiveness
<i>Knowledge requirements:</i> What are the costs, for each ecological objective, of achieving or preserving sustainable conservation conditions in various areas?
<i>Research objective:</i> Collecting and operationalising data and instruments to determine the cost-effectiveness of the Dutch National Ecological Network. The principle is to meet all conservation conditions in each protected area, except for the spatial condition, to the extent that it is limited by the extent of the National Ecological Network.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> De Koeijer, T.J., K.H.M. van Bommel, J. Clement, R.A. Groeneveld, A. van Hinsberg, J.J. de Jong, K. Oltmer, M.J.S.M. Reijnen & M.N. van Wijk (2007) Cost-effectiveness of the terrestrial part of the National Ecological Network. (In Dutch) Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment, Report No. XX, Wageningen. (In preparation)

Economic Data and Models for Nature Management

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 20642 Economic Data and Models for Nature Management
<i>Knowledge requirements:</i> There is a need for economic instruments for the economics theme in the research programme by the Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment.
<i>Research objective:</i> As regards linking databases: Creating support, both among policymakers and within the relevant organisations, for linking up databases, as well as designing and implementing such a linkage. Expanding the forestry network to other conservation area managers for the purpose of the 2007 analysis. As regards the use of FIONA: Creating policy and scientific support for the use of FIONA in the evaluation of nature conservation policy.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Schrijver, R.A.M., P.B.M. Berentsen, A. Corporaal, R.A. Groeneveld & T.J. de Koeijer (2006) Development of nature-oriented dairy farm systems with an optimisation model: the case of 'Farming for nature' in 'de Langstraat', the Netherlands. German Journal of Agricultural Economics 55: 5/6 pp 280-289.

Advisory Group on Nature and Economics

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 20664 Advisory Group on Nature and Economics
<i>Knowledge requirements:</i> External assessment of research into aspects of 'Nature and Economics', as this is beyond the core business of the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP).
<i>Research objective:</i> The project aims to continue the activities of the Advisory Group on Nature and Economics in 2006 by: <ul style="list-style-type: none">· bringing in external experts where relevant;· focusing on the quality of the meetings;· organising a mini-symposium.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Minutes of the meetings and report on the mini-symposium.

Knowledge Management for Nature and Economics

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 20712 Knowledge Management for Nature and Economics
<i>Knowledge requirements:</i> Processing the results of basic research into the economic context of nature for use in the relevant products of the Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP)
Research objective: Managing the economics research component of the basic research programme at MNP, to provide a solid foundation for its statutory products.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ul style="list-style-type: none">· Completion of 2006 basic research.· Programme of activities for basic research in 2007.· Symposium on nature and economics (involving about 50 policy makers and researchers).

Area Management Information Network; Natuurmonumenten Section

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 20754 Area Management Information Network; Natuurmonumenten Section
<i>Knowledge requirements:</i> Regular information on the costs of managing forests and nature areas in the Netherlands.
<i>Research objective:</i> Accessing and analysing the administrative data kept by the Dutch private conservation society Natuurmonumenten, in order to derive data on relevant management costs (and revenues). This is done to determine the actual costs and revenues of forest and nature management in the Netherlands, for each type of area.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> Designing an information network on area management. A survey of developments up to 2006. (In Dutch) Internal memorandum, Agricultural Economics Research Institute LEI, February 2007.

Agri Monitor 2006

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 30803 Agri Monitor 2006
<i>Knowledge requirements:</i> There is a need for up-to-date information on questions relating to nature and the environment in the agriculture and horticulture sectors.
<i>Research objective:</i> Supplying the target group with up-to-date information on issues of nature and the environment in the agricultural sector in the form of short, easily readable articles. The articles are based on: <ul style="list-style-type: none">• data from the BIN farm information database held by the Agricultural Economics Research Institute (LEI) and other databases, such as price statistics and trade data from the CEI (Centre for Economic Information);• results of previous research at LEI.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> The proposed and achieved result was the publication, on the Internet as well as in the Agri-Monitor Newsletter (Vol. 12) of the following articles on aspects of nature and the environment: <ul style="list-style-type: none">• Ham, A. vd, 'Urea content in milk'. (In Dutch) No. 1 (January/February)• Luesink, H. 'Dutch Livestock makes better use of minerals'. (In Dutch) No. 1 (January/February).• Vogelzang, T. 'Outdoor grazing by dairy cattle'. (In Dutch). No. 1 (January/February).• Wijnands, J. 'Chain costs of organic crops'. (In Dutch). No. 1 (January/February).• Koning, M. 'Regional preparations for the Water Framework Directive'. (In Dutch) No. 1 (January/February).• Jager, J. 'Organic dairy farming: incomes increasing, but still below average'. (In Dutch) No. 3 (May/June).• Jager, J. 'Growing organic crops and vegetables': no recovery of income levels'. (In Dutch) No. 3 (May/June).• Luesink, H. 'Major changes in fertilisation technology on arable land'. (In Dutch) No. 4 (July/August).• Voskuilen, M. 'Countryside stewardship'. (In Dutch) No. 5 (September/October).• Doornewaard, G., A. Beldman & G. Iepema, 'BIOVEEM reveals sustainability'. (In Dutch) No. 6 (November/December).• Smit, B., H. Prins & E. Stilma, 'Colourful fields: chances for sustainable growth systems'. (In Dutch) No. 6 (November/December).

BIN farm information database for agriculture and horticulture, 2006

Abstract
<i>Project number + title</i> LEI 30874 BIN farm information database for agriculture and horticulture, 2006
<i>Knowledge requirements:</i> There is a need to make representative and reliable data on 1500 farms in primary agriculture and horticulture available, to allow scientifically sound conclusions to be drawn. For over 100 farms, this involves not only financial data but also data on matters like income sources outside the farm and the use of crop protection agents, antibiotics, fertilisers, organic manure and energy. Data on some of the farms (300 to 400) are bought from accountancy firms, which means that the dataset is limited to financial data.
<i>Research objective:</i> Continuing data collection for the BIN farm information database, for the purpose of the statutory research tasks.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> In 2005, a database was produced including data on 1458 farms, with full data on 997 farms and limited data on 461 farms, including reports for individual participants and overviews comparing farms. Draft report on 'linking biodiversity to operational methods' (research partly implemented as part of the present project).

Kennis Online ('Online Knowledge'; website, newsletter / e-newsletter, infrastructure, helpdesk)

Abstract
<i>Project number + title</i> Kennis Online ('Online Knowledge'; website, newsletter / e-newsletter, infrastructure, helpdesk)
<i>Knowledge requirements:</i> Communication and knowledge transfer are major concerns in the policy-supporting research commissioned from Wageningen University and Research Centre by the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality. Communication involves three main aspects: providing information, consultancy and interaction. The Kennis Online (Online Knowledge) service aims to provide all three aspects: d. Providing information: the internet site www.kennisonline.wur.nl (offering programme and project information), the Kennisonline magazine and the e-newsletters keep policy-makers at the Dutch Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality continuously informed about the research programmes. e. Consultation: a helpdesk is provided with the website, which can be used by all policymakers at the Ministry – including those not directly involved in the research programmes – at any time to ask questions. Simple questions can be answered quickly, more complex ones will take more time. f. Interaction: the Internet site, the newsletter and the helpdesk allow policy-makers at the Ministry to easily contact researchers at Wageningen UR. Article 14 of the DLO-LNV grant conditions states that results of research funded by the Ministry have to be accessible to the public, unless the Minister decides they are to be kept temporarily or permanently secret. The www.kennisonline.wur.nl website is an instrument to facilitate public access to research and its results.
<i>Research objective:</i> The aim of the project is to provide access to the information from the research programmes Wageningen UR is carrying out for the Dutch Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality, and to stimulate the use of this information.
<i>Proposed and achieved research results and products:</i> <ul style="list-style-type: none">▪ A website with up-to-date information on all clusters, cluster themes and descriptions of projects being implemented at the Policy-Supporting Research (BO), Statutory Research tasks for Nature and the Environment (WOT) and Knowledge Base (KB) units.▪ 12 issues of the magazine.▪ 20 e-newsletters. 240 knowledge questions received by the helpdesk, about 80% of which were answered.

WOt-onderzoek

Verschenen documenten in de reeks Werkdocumenten van de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu – vanaf mei 2005

Werkdocumenten zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, te Wageningen.

T 0317 – 47 78 44; F 0317 – 41 90 00; E info.wnm@wur.nl

De werkdocumenten zijn ook te downloaden via de WOt-website www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

2005

- 1 *Eimers, J.W.* (Samenstelling). Projectverslagen 2004.
- 2 *Hinssen, P.J.W.* Strategisch Plan van de Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, 2005 – 2009.
- 3 *Sollart, K.M.* Recreatie: Kennis en datavoorziening voor MNP-producten. Discussienotitie.
- 4 *Jansen, M.J.W.* ASSA: Algorithms for Stochastic Sensitivity Analysis. Manual for version 1.0.
- 5 *Goossen, C.M. & S. de Vries.* Beschrijving recreatie-indicatoren voor de Monitoring en Evaluatie Agenda Vitaal Platteland (ME AVP)
- 6 *Mol-Dijkstra, J.P.* Ontwikkeling en beheer van SMART2-SUMO. Ontwikkelings- en beheersplan en versiebeheerprotocol.
- 7 *Oenema, O.* How to manage changes in rural areas in desired directions?
- 8 *Dijkstra, H.* Monitoring en Evaluatie Agenda Vitaal Platteland; inventarisatie aanbod monitoringsystemen.
- 9 *Ottens, H.F.L. & H.J.A.M. Staats.* BelevingsGIS (versie2). Auditverslag.
- 10 *Straalen, F.M. van.* Lijnvormige beplanting Groene Woud. Een studie naar het verdwijnen van lanen en perceelsrandbegroeiing in de Meierij.
- 11 *Programma Commissie Natuur.* Onderbouwend Onderzoek voor de Natuurplanbureau-functie van het MNP; Thema's en onderzoeksvragen 2006.
- 12 *Velthof, G.L. (samenstelling).* Commissie van Deskundigen Meststoffenwet. Taken en werkwijze.
- 13 *Sanders, M.E. & G.W. Lammers.* Lokaliseren kansen en knelpunten van de Ecologische Hoofdstructuur – met informatie van de terreinbeheerders.
- 14 *Verdonschot, P.F.M., C.H.M. Evers, R.C. Nijboer & K. Didderen.* Graadmeters aquatische natuur. Fase 1: Vergelijking van de graadmeter Natuurwaarde met de Natuurdoeltypen en KRW-maatlatten
- 15 *Hinssen, P.J.W.* Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. Werkplan 2006
- 16 *Melman, Th.C.P., R.G. Groeneveld, R.A.M. Schrijver & H.P.J. Huisjes* Ontwikkeling economisch-ecologisch optimaliseringsmodel natuurbeheer in combinatie met agrarische bedrijfsvoering. Studie in het licht van LNV-beleidsombuiging "van verwerving naar beheer"
- 17 *Vreke, J., R.I. van Dam & F.J.P. van den Bosch.* De plaats van natuur in beleidsprocessen. Casus: Besluitvormingsproces POL-aanvulling Bedrijventerrein Zuid-Limburg
- 18 *Gerritsen, A.L., J. Kruit & W. Kuindersma.* Ontwikkelen met kwaliteit. Een verkenning van evaluatiecriteria
- 19 *Bont, C.J.A. de, M. Boekhoff, W.A. Rienks, A. Smit & A.E.G. Tonneijck.* Impact van verschillende wereldbeelden op de landbouw in Nederland. Achtergronddocument bij 'Verkenning Duurzame Landbouw'
- 20 *Niet verschenen*

2006

- 21 *Rienks, W.A., I. Terluin & P.H. Vereijken.* Towards sustainable agriculture and rural areas in Europe. An assessment of four EU regions
- 22 *Knegt, B. de, H.W.B. Bredenoord, J. Wiertz & M.E. Sanders.* Monitoringsgegevens voor het natuurbeheer anno 2005. Ecologische effectiviteit regelingen natuurbeheer: Achtergrondrapport 1
- 23 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04-001 – Monitor- en Evaluatiesysteem Agenda Vitaal Platteland
- 24 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek Natuurplanbureaufunctie
- 25 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04-385 - Milieuplanbureaufunctie
- 26 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04-394 – Natuurplanbureaufunctie
- 27 *Jaarrapportage 2005.* WOT-04 - Kennisbasis
- 28 *Verboom, J., R. Pouwels, J. Wiertz & M. Vonk.* Strategisch Plan LARCH. Van strategische visie naar plan van aanpak
- 29 *Velthof, G.L. en J.J.M. van Grinsven (eds.)* Inzet van modellen voor evaluatie van de meststoffenwet. Advies van de CDM-werkgroep Harmonisatie modellen
- 30 *Hinssen, M.A.G., R. van Oostenbrugge & K.M. Sollart.* Draaiboek Natuurbalans. Herziene versie
- 31 *Swaay, C.A.M. van, V. Mensing & M.F. Wallis de Vries.* Hotspots dagvlinder biodiversiteit
- 32 *Goossen, C.M. & F. Langers.* Recreatie en groen in en om de stad. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006
- 33 *Turnhout, Chr. Van, W.-B. Loos, R.P.B. Foppen & M.J.S.M. Reijnen.* Hotspots van biodiversiteit in Nederland op basis van broedvogelgegevens
- 34 *Didderen, K en P.F.M. Verdonschot.* Graadmeter Natuurwaarde aquatisch. Typen, indicatoren en monitoring van regionale wateren
- 35 *Wamelink, G.W.W., G.J Reinds, J.P. Mol-Dijkstra, J. Kros, H.J. Wieggers.* Verbeteringen voor de Natuurplanner
- 36 *Groeneveld, R.A. & R.A.M. Schrijver.* FIONA 1.0; Technical description
- 37 *Luesink, H.H., M.J.C. de Bode, P.W.G. Groot Koerkamp, H. Klinker, H.A.C. Verkerk & O.Oenema.* Protocol voor monitoring landelijke mestmarkt onder een stelsel van gebruiksnormen
- 38 *Bakker-Verdurmen, M.R.L., J.W. Eimers, M.A.G. Hinssen-Haanen, T.J. van der Zwaag-van Hoorn.* Handboek secretariaat WOT Natuur & Milieu
- 39 *Pleijte, M. & M.A.H.J. van Bavel.* Europees en gebiedsgericht beleid: natuur tussen hamer en aambeeld? Een verkennend onderzoek naar de relatie tussen Europees en gebiedsgericht beleid
- 40 *Kramer, H., G.W. Hazeu & J. Clement.* Basiskaart Natuur 2004; vervaardiging van een landsdekkend basisbestand terrestrische natuur in Nederland
- 41 *Koomen, A.J.M., W. Nieuwenhuizen, J. Roos-Klein Lankhorst, D.J. Brus & P.F.G. Vereijken.* Monitoring landschap; gebruik van steekproeven en landsdekkende bestanden
- 42 *Selnes, T.A., M.A.H.J. van Bavel & T. van Rheenen.* Governance of biodiversity
- 43 *Vries, S. de. (2007)* Veranderende landschappen en hun beleving
- 44 *Broekmeijer, M.E.A. & F.H. Kistenkas.* Bouwen en natuur: Europese natuurwaarden op het ruimtelijk ordeningsspoor. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006
- 45 *Sollart, K.M. & F.J.P. van den Bosch.* De provincies aan het werk; Praktijkervaringen van provincies met natuur- en landschapsbeleid in de periode 1990-2005. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006
- 46 *Sollart, K.M. & R. de Niet met bijdragen van M.M.M. Overbeek.* Natuur en mens. Achtergronddocument bij de Natuurbalans 2006

2007

- 47** *Ten Berge, H.F.M., A.M. van Dam, B.H. Janssen & G.L. Velthof.* Mestbeleid en bodemvruchtbaarheid in de Duin- en Bollenstreek; Advies van de CDM-werkgroep Mestbeleid en Bodemvruchtbaarheid in de Duin- en Bollenstreek
- 48** *Kruit, J. & I.E. Salverda.* Spiegeltje, spiegeltje aan de muur, valt er iets te leren van een andere planningscultuur?
- 49** *Rijk, P.J., E.J. Bos & E.S. van Leeuwen.* Nieuwe activiteiten in het landelijk gebied. Een verkennende studie naar natuur en landschap als vestigingsfactor
- 50** *Ligthart, S.S.H.* Natuurbeleid met kwaliteit. Het Milieu- en Natuurplanbureau en natuurbeleidsevaluatie in de periode 1998-2006
- 51** *Kennismarkt 22 maart 2007; van onderbouwend onderzoek Wageningen UR naar producten MNP in 27 posters*
- 52** *Kuindersma, W., R.I. van Dam & J. Vreke.* Sturen op niveau. Perversies tussen nationaal natuurbeleid en besluitvorming op gebiedsniveau.
- 53** *Melman, Th.C.P. (ed).* Indicatoren voor Convention on Biodiversity 2010.
- 54** *Broekmeyer, M.E.A. & E.P.A.G. Schouwenberg & M.E. Sanders & R. Pouwels.* Synergie EHS en Natura 2000-gebieden. Wat stuurt het beheer?
- 55** *Bosch, F.J.P. van den.* Draagvlak voor het Natura 2000 gebiedenbeleid. Onder relevante betrokkenen op regionaal niveau
- 56** *Jong, J.J. & M.N. van Wijk, I.M. Bouwma.* Beheerskosten van Natura 2000 gebieden
- 57** *Pouwels, R. & M.J.S.M. Reijnen & M. van Adrichem & H. Kuipers.* Ruimtelijke Condities voor VHR-soorten
- 58** *Bouwma, I.M.* Quickscan Natura 2000 en Programma Beheer.
- 59** *Schouwenberg, E.P.A.G.* Huidige en toekomstige stikstofbelasting op Natura 2000 gebieden
- 60**
- 61** *Jaarrapportage 2006.* WOT-04-001 – ME-AVP
- 62** *Jaarrapportage 2006.* WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 63** *Jaarrapportage 2006.* WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 64** *Jaarrapportage 2006.* WOT-04-385 – Milieuplanbureaufunctie
- 65** *Jaarrapportage 2006.* WOT-04-394 – Natuurplanbureaufunctie